

NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATALA

SZOCIÁLIS és KÖZNEVELÉSI OSZTÁLY

4401 NYÍREGYHÁZA, KOSSUTH TÉR 1. PF.: 83.
TELEFON: +36 42 524-585; FAX: +36 42 524-586
E-MAIL: NYHSZOC@NYIREGYHAZA.HU

Ügyiratszám: SZOC-3047-2/2020.

Ügyintéző: Kissné Orosz Anita

ELŐTERJESZTÉS

- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteréhez -

a Periféria Egyesület 2019. évi szakmai beszámolójának elfogadására

Dr. Krizsai Anita

Szociális és Köznevelési Osztály vezetője

törvényességi véleményezést
végző személyek aláírása

Dr. Szemán Sándor
címzetes főjegyző

Faragóné Széles Andrea
Jegyzői Kabinet vezetője

Tisztelt Polgármester Úr!

Nyíregyháza Megyei Jogú Város területén a hajléktalan ellátás feladatait évek óta ellátási szerződés keretében egy egyházi és egy civil szervezet biztosítja. A hajléktalan személyek ellátására a város területén kiépült intézményrendszer az alapszükségletek kielégítésén túl, szakellátást – tartós bentlakásos elhelyezést – is biztosít.

A Periféria Egyesület a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (továbbiakban: Szt.) szabályozott, szociális alapszolgáltatások körébe tartozó utcai szociális munkát, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben szabályozott gyermekek alternatív napközbeni ellátását végzi.

Az Szt. 121. §-a alapján a Periféria Egyesülettel megkötött ellátási szerződésben rögzítésre került, hogy a szervezet évente köteles a szerződés alapján végzett tevékenységről beszámolót készíteni.

A Periféria Egyesület elkészítette a 2019. évi szakmai tevékenységéről szóló összefoglalót, mely az előterjesztés mellékletében található.

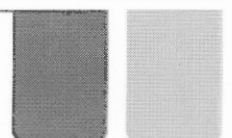
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése és Szervei Szervezeti és Működési Szabályairól szóló 26/2019.(XI.20.) önkormányzati rendelet 2. melléklet II.11.2. pontja által biztosított jogkörében eljárva a beszámoló elfogadására átruházott hatáskörben a Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottság jogosult.

Kérjük Tisztelt Polgármester Urat, hogy a Periféria Egyesület 2019. évi szakmai beszámolójának elfogadásával kapcsolatos döntését a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésében biztosított hatáskörében eljárva - szíveskedjen meghozni.

Nyíregyháza, 2020. május 18.

Tisztelettel:

Dr. Krizsai Anita
osztályvezető

HATÁROZAT-TERVEZET

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesterének

...../2020. (V___) SZESB számú

h a t á r o z a t a

a Periféria Egyesület 2019. évi szakmai beszámolójának elfogadásáról

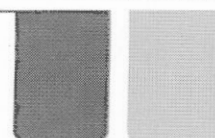
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármestere - a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdése alapján

a Periféria Egyesület 2019. évi szakmai beszámolóját elfogadja.

Nyíregyháza, 2020. május

A határozatról értesül:

1. Címzetes főjegyző
2. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
3. Periféria Egyesület, 4400 Nyíregyháza, Eötvös u. 1.
4. Irattár

**Utcai Szociális Munka Északi és Déli Szolgálat
Szakmai beszámoló 2019.
Pénzügyi elszámolás 1.**

Postacím: 4400 Nyíregyháza, Eötvös u. 1.

Tel./ fax: 42/ 504-617 Tel.: 42/504-618

E-mail: info@periferiaegyesulet.hu

Web: www.periferiaegyesulet.hu

www.facebook.com/periferia.egyesulet

Az utcai szociális munka jogszabályi háttere, a szolgálatok működését meghatározó szakmai irányelvek:

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Szakmai ajánlás- Utcai Szociális Munka részére, Budapest 2011.
- Protokoll a Vörös kód kiadásával összefüggő feladatokról, Emberi Erőforrások Minisztériuma 2017.

Az utcai szociális munka célja

„Az utcai szociális munka feladata az utcán, közterületen, nem lakás céljára szolgáló helyen élők életet vagy testi épséget veszélyeztető helyzetének megszüntetése, az életmóddal járó ártalmak csökkentése, a szociális és egészségügyi szolgáltatások és ellátások igénybe vételének segítése és szervezése, a hajléktalan személyeket ellátó intézménybe vagy más szálláshelyre juttatás.

Az utcai szociális munka

- a) megkeresés,
- b) tanácsadás,
- c) gondozás,
- d) esetkezelés és
- e) szállítás

szolgáltatási elemeket szükség szerint biztosít.”

(1/2000 SZCSM rendelet 104. §)

A szolgáltató ezeket a feladatokat, legalább munkanapokon, napi 6 órában köteles a működési engedélyében meghatározott ellátási területén végezni. A téli időszakban 18 órától 22 óráig közterületen köteles az utcai szociális munkát biztosítani, az ellátást végző gondozóknak a segítségnyújtáshoz szükséges eszközöket, tárgyi feltételeket megteremteni. Az utcai szolgálat szorosan együttműködik az ellátási területén illetékes Regionális Diszpécserszolgálattal, amit a feladatok meghatározásával írásban is rögzít.

Az utcai szolgálatnak az életet és testi épséget veszélyeztető helyzet elhárítása érdekében, különösen a *-10 °C vagy annál alacsonyabb hőmérséklet* és a *27 °C feletti napi középhőmérséklet* vagy a *meteorológiai szolgálat második szintű veszélyjelzésének* időtartama alatt intézkednie szükséges.

(1/2000 SZCSM rendelet 104. § alapján)

Az utcai szociális munka jogszabályi háttere

Alapszolgáltatási feladatok körében utcai szociális munka keretében biztosítani kell az utcán életvitelszerűen tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét. (A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 65/E § - a alapján.)

„A települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles az arra rászorulóknak rendkívüli *települési támogatást, étkeztést, illetve szállást* biztosítani, ha ennek hiánya a rászorulóknak az életét, testi épségét veszélyezteti.”(1993. évi III. törvény 7. §)

A Periféria Egyesületnek **1997 óta van ellátási szerződése** Nyíregyháza város Önkormányzatával az utcai szociális munka végzésére.

„A települési önkormányzatok ellátási kötelezettsége a település lakosságára, valamint a településen *életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanokra terjed ki*, kivéve, ha az intézményt társulás keretében más önkormányzattal közösen tartják fenn, vagy az intézménnyel nem rendelkező önkormányzattal kötött szerződésben a fenntartó az ellátást más önkormányzat lakosaira kiterjedően is vállalta.”(1993. évi III. törvény 89. §)

2018. október 15. napjától, a szabálysértési eljárásról és szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. tv. alapján, aki életvitelszerűen közterületen tartózkodik, az szabálysértést követ el.

„*Mellőzni kell a szabálysértési eljárás megindítását* és helyszíni figyelmeztetést kell alkalmazni, ha

- a) az elkövető a rendőr felszólítására az elkövetés helyét elhagyja, vagy
- b) az elkövető a jelenlévő hatóság vagy más szerv vagy szervezet felajánlott segítségét elfogadva együttműködik a hajléktalan személyek részére fenntartott ellátások igénybevétele érdekében.”(2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről 178/B. §)

Amennyiben a rendőr helyszíni figyelmeztetést alkalmaz, egyben tájékoztatja a szabálysértés elkövetőjét, hogy ha *90 napon belül 3 alkalommal helyszínen figyelmeztettek* életvitelszerű közterületi tartózkodás szabályainak megsértése szabálysértés elkövetése miatt, akkor vele szemben az *újabb elkövetéskor a szabálysértési eljárás megindítása nem mellőzhető. Életvitelszerű tartózkodásnak tekinthető* minden olyan magatartás, amely alapján megállapítható, hogy a közterületen való életvitelszerű tartózkodás a lakó- és tartózkodási hely, valamint egyéb szállásra való visszatérés szándéka nélkül, a közterületen való huzamos tartózkodás érdekében valósul meg, és a közterületen való tartózkodás körülményeiből, vagy a magatartásból arra lehet következtetni, hogy a jellemzően lakóhelyül szolgáló közterületen végzett tevékenységet – így különösen alvás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, állattartás – az elkövető a közterületen rövid időnként visszatérően és rendszeresen végzi.(2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási

rendszeréről 178/B. § alapján). 2018-ban összesen 13 esetben történt intézkedés, mely 7 embert érintett.

Az ellátottak és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályok:

Az ellátottak és a személyes gondoskodást végző személyek jogairól az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról 94.E.§, 94. F. §, 94. H. §, 94. I. §, 94. J. §, 94. K. §, 94. L. §, 94. M. §, 95.§, 96.§, 97.§, 99 §, 99/A. § - ban rögzített rendelkezések érvényesek.

Az utcai szociális munka célcsoportjai:

- az utcán életvitelszerűen tartózkodó (effektív) hajléktalanok, akik az éjszakáikat közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyen töltik,
- a szakellátás intézményrendszerével szemben bizalmatlanok, illetve ott nem kapnak a problémájuknak megfelelő segítséget,
- hajléktalanság veszélyében élők, (már van hajléktalan karrierjük, jelenlegi szállás lehetőségük ideiglenes, esetleg albérletben lakók, szívességi befogadottak, lakásfoglalók),
- intézményes ellátásokat eseti jelleggel igénybevevő hajléktalan személyek.

A Periféria Egyesület 2 utcai szolgálat működtetésére rendelkezik működési engedéllyel, a napi munkában a tevékenységük nem különül el élesen. A szolgálatok tevékenységi területei egységet alkotnak.

Az Utcái Szociális Munka Északi Szolgálat ellátási területe

Nyíregyháza város közigazgatási területének a Tiszavasvári út, Bethlen Gábor u., Zrínyi Ilona u., Bocskai u., Orosi út és Nyíregyházi út vonalától északra eső terület, kivéve Oros, Sóstógyógyfürdő, Sóstóhegy, Nyírszőlős területét.

Az Utcái Szociális Munka Déli Szolgálat ellátási területe

Nyíregyháza város közigazgatási területének a Tiszavasvári út, Bethlen Gábor u., Zrínyi Ilona u., Bocskai u., Orosi út és Nyíregyházi út vonalától délre eső terület, kivéve Oros, Nagyszállás, Borbánya, Ókistelekiszőlő, Újkistelekiszőlő, Rozsrétszőlő területét.

A működés személyi és tárgyi feltételei:

A Periféria Egyesület két utcai szolgálatában a jogszabályi előírásoknak megfelelően 4 fő utcai szociális munkás (2 fő utcai koordinátor és 2 fő utcai gondozó) dolgozik, mindegyikük legalább tíz év szakmai gyakorlattal bír ezen a területen. A munkakörhöz kötött illetve a szabadon választható továbbképzési elemeket az SZGYF EFOP – 3.8.2-16-2016-00001 projektje keretében teljesítették a 2019-es évben.

A munkavégzéshez rendelkezésre áll egy Fiat Doblo 1.4 típusú személygépkocsi, amit az EMMI pályázati támogatásából vásároltunk 2017 júliusában. Kialakítása megfelelő az ügyfelek biztonságos szállításához, készenléti eszközök tárolásához, adományok elhelyezéséhez. A 2019-ben Hankook Magyarország pályázatának köszönhetően 4db nyári és

4db téli autógumira tettünk szert. A szolgálatok háttéirodája és az adományok tárolásához szükséges raktárhelyiség a 4400 Nyíregyháza, Eötvös utca 1. szám alatt található.

Az utcai szolgálatok működési ideje:

- A **krízisidőszakon kívül** munkanapokon 8-16 óráig;
- 2019-es **krízisidőszakban** (2019. január, február, március, április, november, december hónapokban) munkanapokon 8-22 óráig megnövelt időtartamban láttunk el utcai munka feladatokat;
- **Vörös kód kiadása esetén**, annak a visszavonásáig köteles a felmerülő többletfeladatokat ellátni. A 2019-es évben 01.10-01.12. illetve 06. 12-06.16. közötti időszakokban, az extrém időjárási jelenségek miatt 24 órában biztosítottuk a segítségnyújtást.

A szakmai munkáról:

Munkánkat minden esetben az emberi méltóság és szabad önrendelkezés tiszteletben tartásával végezzük. Az ügyfelektől szerzett információkat bizalmasan, az erre vonatkozó jogszabályok alapján kezeljük. Fő feladatunknak tekintjük az utcán élő hajléktalan emberek elérését, segítségét, életkörülményeik figyelemmel kísérését és javítását, ellátását. Elsődlegesen a tevékenységeinken keresztül kerülünk kapcsolatba az ügyfelekkel, majd bizalmi kapcsolatot alakítunk ki annak érdekében, hogy a segítségi folyamat elkezdődhessen. Ezt követően fókuszálunk a problémákra, megtervezzük az ügyféllel közösen a segítő munka irányát. Elengedhetetlen, hogy az utcai szociális munkás átfogóan ismerje a helyi szociális ellátórendszert, társintézményeket, egészségügyi szervezeteket, amelyek mozgósíthatóak az ügyfél problémáinak megoldásában. A munka sikeressége a bizalom kiépítésén túl, a rendszeres kapcsolattartáson is alapul, ezért igyekszünk kiszámítható módon megjeleníteni szolgáltatásainkat, a fedél nélküliek tartózkodási helyeihez igazodva választjuk meg a találkozási pontokat, és ott rendszeres segítő tevékenységet végzünk. A helyszíneinken az igényeknek megfelelő (ruha, élelmiszer, gyógyszer, kötszer, takaró, pokróc, stb.) adományokat osztunk. A téli időszakban fokozottabb figyelmet fordítunk a fedél nélküliekre, próbáljuk mérsékelni a téli időjárás viszontagságaiból eredő károsodásokat és megelőzni a kihűléses haláleseteket. Az utóbbi években kiemelt feladatunknak tekintjük az otthontalan emberekkel szembeni előítéleteket csökkentő társadalmi szemléletformálás elősegítését. 2018. október 15.-én megjelent a közterületen életvitelszerűen élést tiltó rendelet. Szociális szakemberekként elítéljük a hajléktalanok kriminalizálását, fontosnak tartjuk, hogy érvényt szerezzünk az otthontalan emberek jogainak, szükség esetén megkapják az őket megillető professzionális védelmet. Az ilyen jellegű cselekmény miatt szabálysértési eljárás alá vont ügyfeleinket, a Periféria Egyesület által finanszírozott szakjogász fogja a bírósági eljárás lefolytatásánál képviselni, amire az intézkedés bevezetése óta nem volt példa.

Az Utcái Szociális Munka Szolgálataink az alábbi célok mentén működtek a 2019. évben:

- Szolgáltatásaink folyamatos, megszakítás nélküli működtetése egész évben;
- Az utcán életvitelszerűen élő hajléktalanok intézményes ellátásokkal szembeni bizalmatlanságának mérséklése;
- Az utcán élő hajléktalanok és az éjszakáikat közterületen töltők számának csökkentése;
- Hatékonyan működő téli krízisellátás megszervezése, kihűléses halálesetek megelőzése;
- Vörös kód kiadása esetén felmerülő többletfeladatok ellátása.

A fent említett célok mentén az alábbi szolgáltatásokat biztosítottuk a 2019. évben:

1. Ellátási terület bejárása, ennek keretében alapvető eszközök (élelmiszer, ruházat, tisztasági eszközök, takaró) biztosítása
2. Utcán élő hajléktalanok elérése (felderítés)
3. Háttéiroda működtetése, szociális ügyintézés
4. Intézményes elhelyezés, közvetítés (nappali ellátások, szállást nyújtó ellátások, tartós bentlakást-, ápolást- gondozást biztosító intézmények felé)
5. Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés segítése (gyógyszerkiváltás, elsősegélynyújtás, szűrővizsgálatok szervezése, egészségügyi intézmények felé közvetítés)
6. Addiktológiai csoportfoglalkozás szervezése
7. Lakhatásba kerülés, lakhatásban tartás támogatása (helyi önkormányzati lakbér hozzájárulási szolgáltatás-támogatás, utcán élő emberek reintegrációjára irányuló lakhatási program)
8. Rendkívüli időjárási helyzetekre való reagálás (Vörös kód protokoll)
9. Fokozott utcai jelenlét biztosítása a téli időszakban (24 órás krízisautó szolgálat)
10. Családi, baráti, közösségi kapcsolatok erősítése
11. Érzékenyítő programok, előadások tartása
12. Adományszervezés

Az általunk biztosított szolgáltatások összefoglalása számokban

1. Ellátási terület bejárása	2019. évben 211 alkalom során összesen 2938 adag élelmiszert, 167 db ruházati egységcsomagot, 125 db takarót osztottunk ki ügyfeleinknek.
2. Utcán élő hajléktalanok elérése (felderítés)	A felderítések során 16 fő utcán tartózkodó új ügyféllel kerültünk kapcsolatba.
3. Háttéiroda működtetése, szociális ügyintézés	Az elmúlt évben a szolgálatok nyilvántartásában szereplő ügyfelek 1477 esetben keresték fel irodánkat.

4. Intézményes elhelyezés, közvetítés	Az év során 158 esetben közvetítettünk utcán tartózkodó hajléktalan személyt valamilyen intézményes ellátás felé.
5. Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése	338 esetben segítettük ügyfeleinket egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzájutásban.
6. Addiktológiai csoportfoglalkozás szervezése	2018. november 1. -2019. április 30. közötti időszakban 14 alkalommal valósult meg.
7. Lakhatásba kerülés, lakhatásban tartás támogatása	3 fő részesült a 2019-es évben lakbérhozzájárulási szolgáltatásban. 4 fő fedél nélkül élő került lakhatásba a Hajléktalanokért Közalapítvány által támogatott lakhatási program keretében.
8. Rendkívüli időjárás helyzetekre való reagálás (Vörös Kód)	2019. január 10 – 2019. január 12. illetve 2019. június 12 - 2019. június 16. közötti időszakokban biztosítottuk a segítségnyújtást az extrém időjárás jelenségek miatt.
9. 24 órás krízisautó szolgálat	2018/2019. év téli krízisidőszakában az extrém időjárás helyzetek miatt összesen 244 esetben riasztották a krízisautó szolgálatot. 2019. november-december hónap során 140 olyan utcai bejelentés történt, melyre a szolgálatok helyszínre mentek és intézkedtek.
10. Családi, baráti, közösségi kapcsolatok erősítése	103 alkalommal segítettük klienseinket a családi, baráti kapcsolatrendszerük fenntartásában, erősítésében.
11. Érzékenyítő program, oktatási tevékenység	A NYSZC Zay Anna EISZK tanulói számára 2 alkalommal tartottunk érzékenyítő tréninget, bővítettük ismereteiket a fedél nélküliekkel és az utcai szolgálatok tevékenységével kapcsolatban. 25 fő Szociális Munka alapszakos hallgató teljesítette monitorozó szakmai gyakorlatát a Periféria Egyesületnél.
12. Adományszervezés	Elsősorban lakossági- és céges felajánlásokból biztosítjuk a fedél nélküliek számára a szükséges élelmiszert és ruhaneműt. Az adományok szállítását, válogatását, raktározását, a keletkezett hulladék elszállítását is az utcai szociális munkások végzik.

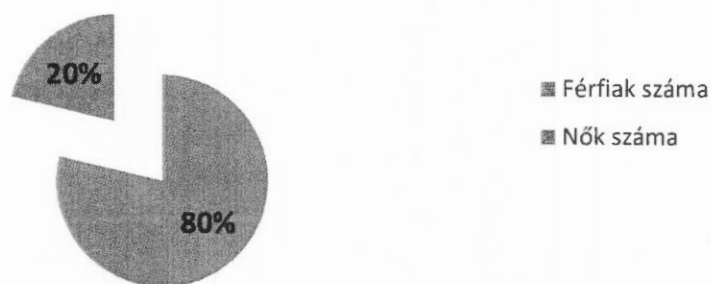
Célcsoportjaink:

1. **Elsődleges célcsoport:** az utcán életvitelszerűen élő, az intézményes ellátással szemben bizalmatlan, onnan kiszoruló hajléktalanok.
2. **Másodlagos célcsoport:** a hajléktalanság közvetlen veszélyzónájában élők, akik jellemzően rendelkeznek valamilyen lakhatási lehetőséggel, de ennek megléte, fenntartása bizonytalan. Ebbe a célcsoportba tartoznak:
 - *Szívességi befogadottak:* nem fizetnek a lakhatásért, rendkívül bizonytalan, akár napról napra változó lakhatási lehetőséggel rendelkeznek.
 - *Átmeneti lakhatással rendelkezők:* jellemzően bérleti lehetőségben élnek, amiért fizetnek, de az ehhez szükséges jövedelem előteremtése hónapról-hónapra nehézségekbe ütközik, ezáltal helyzetük rendkívül bizonytalan.

Szolgáltatásainkat alkalmasszerűen igénybe veszik a hajléktalan-ellátórendszer átmeneti férőhelyein alvószemélyek is, velük az ellátási terület bejárása során és az információs iroda szolgáltatásain keresztül tartunk kapcsolatot. Sok esetben árnyalatnyi a különbség az utcán élő és intézményes ellátást igénybevevő ügyfelek között. A hajléktalanellátó intézmények igénybevétele sok ügyfélnél eseti jellegű, így akár naponta, hetente vagy évszakonként is változik. Ezért fokozottan figyelemmel kísérjük ezt az ügyfélkört, mivel nem tudhatjuk, ki tölti esetlegesen közterületen az éjszakáit.

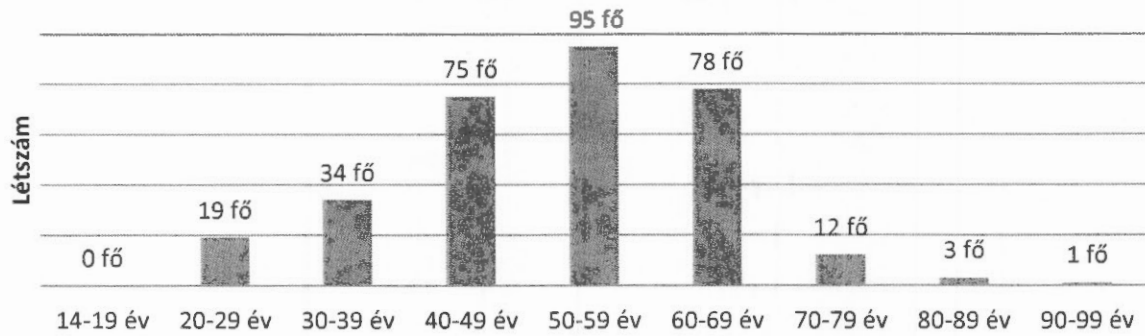
Szolgáltatásainkat 2019-ben összesen 317 fő vette igénybe. A nem és kor szerinti megoszlásukat az alábbi diagramokon láthatjuk:

Az ügyfelek nemek szerinti megoszlása

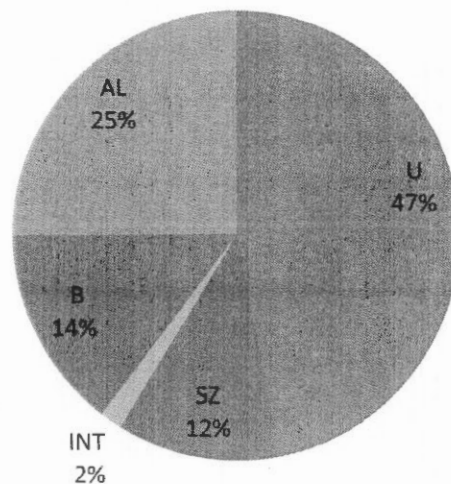
Az életvitelszerűen utcán élő hajléktalanok esetében elmondható, hogy az utcai életvitelt többségében férfiak választják, nők lényegesen kevesebben vannak, ők többnyire párkapcsolatban élnek. Ezzel szemben van olyan női ügyfelünk, aki egyedül él közterületen és nem keres feltétlenül párkapcsolatot. A 2018-es évhez viszonyítva a nemek aránya érdemben nem változott.

Életkor szerinti megoszlás

Korosztályokat tekintve a fiatalok (20-40 év közöttiek) aránya az ügyfelek között a legalacsonyabb 17%. A középkorúak (40-60 év közöttiek) vannak jelen a legnagyobb számban, ez a korosztály amely leginkább jellemzi az utcán élőket, az összes ügyfelünk 54%-a ebbe a korcsoportba tartozik. Magas számban vannak jelen az idősek 28% (60-80 év közöttiek), akiket az életkoruk és az egészségi állapotuk miatt fokozottabban nyomon követünk. Sajnos nagy problémát jelent a szakosított ellátásba való bekerülés hiánya, mivel több évesek az intézményi várólisták. Az ügyfelek gyenge fizikai állapota és magas ápolási szükséglete miatt, ezen korcsoport intézményes elhelyezése a legsürgetőbb feladatunk, mivel gondozásuk elsősorban az idősellátásban lenne szakszerűen megoldható. Az esetek többségében az alacsony jövedelem és a hajléktalan előítélet miatt, ezek az ügyfelek nem vonzóak az idősothonok számára, ezért sajnos a hajléktalan ellátásba kényszerülnek.

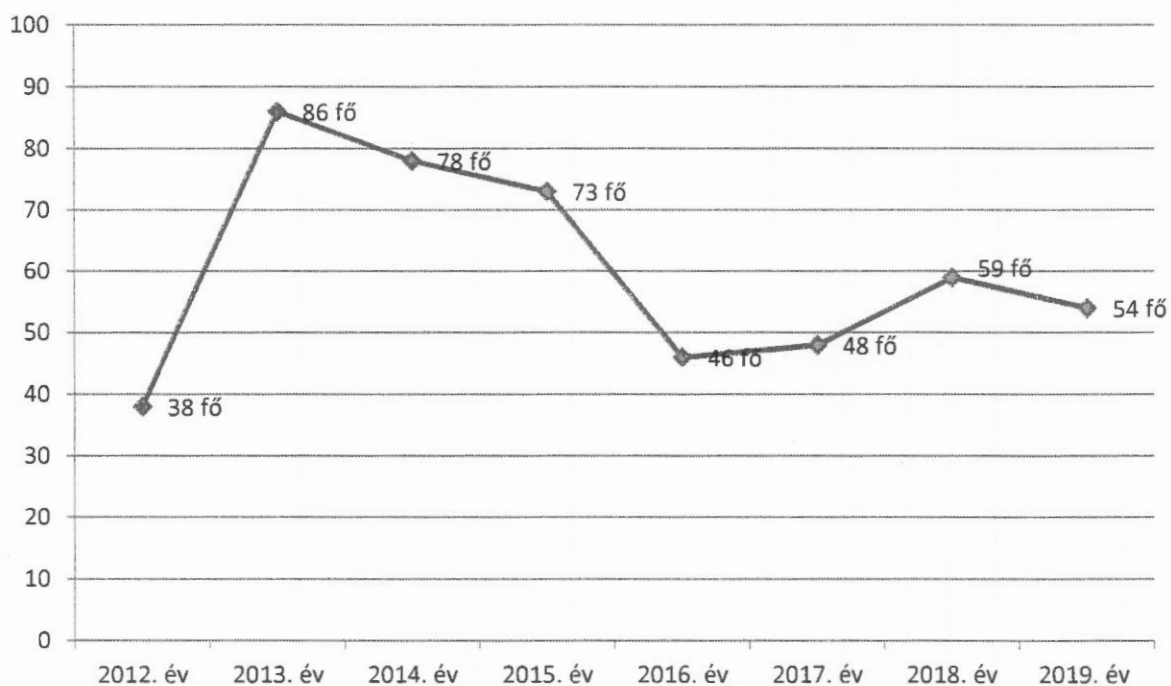
Lakhatási státusz szerinti megoszlás

U: utcán életvitelszerűen élő hajléktalan; SZ: éjjeli menedékhelyen alvó ügyfél; INT: Intézményes ellátásban élő ügyfél; B: szívességi befogadott; AL: átmeneti lakhatással rendelkező ügyfél

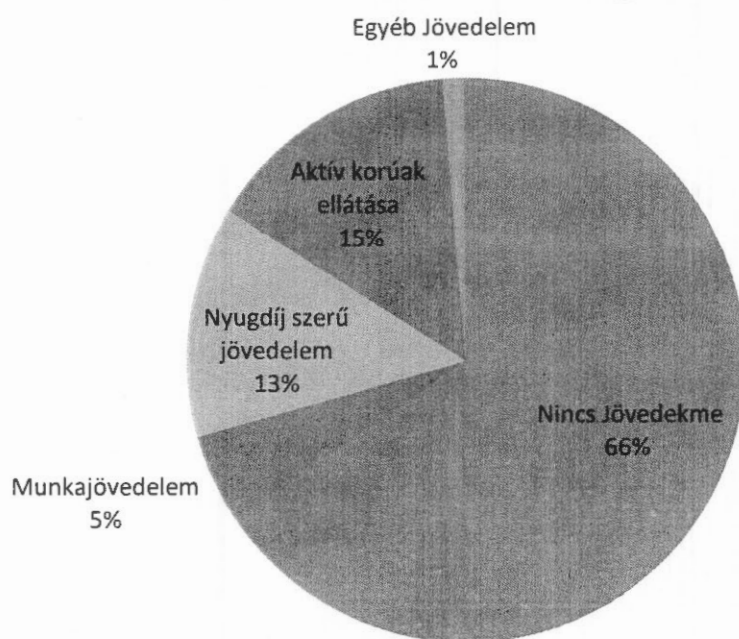
A fenti diagramból jól látszik, hogy az életvitelszerűen utcán élő hajléktalanok mellett szolgáltatásainkat nagy számban veszik igénybe az intézményes ellátás ügyfelei, valamint a hajléktalanság közvetlen veszélyzónájában élő szívességi befogadottak, és az átmeneti lakhatással rendelkezők is. Az utcán életvitelszerűen élő, és az intézményes ellátást igénybevevő hajléktalanok száma az elmúlt évekhez viszonyítva érdemben nem változott. Az év végi tapasztalatok azt mutatják, hogy az utcai élethez ragaszkodó ügyfeleink közül még mindig nagyon kevesen veszik igénybe az intézményes ellátás lehetőségeit, leginkább az extrém időjárási helyzetek megjelenésekor nőtt meg az igénybevétel száma. A Vörös Kód kiadásakor megnyílt befogadó helyek nagyon népszerűek, köszönhető a jó körülményeknek és az emberséges bánásmódnak. Azoknál a hajléktalan személyeknél, akik a szállást nyújtó intézmények minden típusát elutasítják, óriási segítséget jelent, a kritikus időszakban sok esetben életet ment. A férőhelyek feltöltése csak a Vörös Kód kiadása alatti időszakban áll rendelkezésre. Összességében elmondható, hogy az utcai életre berendezkedett ügyfelek 60%-a tölti még mindig közterületen az éjszakáit a téli időszakban.

Szívességi befogadottak számának alakulása az elmúlt nyolc évben

A szívességi befogadottak száma stagnál a korábbi évek csökkenő tendenciájához viszonyítva, azonban a teljes ügyfélkört nézve az arányuk lényegesen nem változott. Tapasztalataink szerint sok olyan ügyfél keresi fel a szolgáltatásainkat, akik igénybe veszik a hajléktalanellátó-intézményrendszer szolgáltatásait vagy rendelkeznek valamilyen lakhatással, azonban ennek fenntartása rendkívül bizonytalan. A létfenntartáshoz kötődő alapvető szükségletek (élelem, ruházat, tisztálkodási eszközök) kielégítése is problémát jelent számukra. Az alapvető létfenntartási gondokat jól szemlélteti a következő diagram is, amely azt mutatja, hogy az ügyfeleink hány százaléka rendelkezik rendszeres jövedelemmel.

Jövedelem szerinti megoszlás

Az adatokból jól látszik, hogy a hozzánk fordulók kétharmad részének nincs semmiféle rendszeres jövedelme, ebből adódóan az alapvető szükségletek kielégítése is nehézségekbe ütközik. Legjellemzőbb jövedelemtípusok az aktív korúak ellátása (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély), rendkívüli települési támogatás, megváltozott munkaképességű személyek ellátása, rehabilitációs ellátás, fogyatékosági támogatás, időskorúak járadéka, nyugdíjszerű ellátások. Települési támogatást havonta tudnak igényelni az ügyfelek, így az ehhez kapcsolódó ügyintézők száma viszonylag magas. Sok esetben az állandó lakcím hiánya gátolta az igénylést, de már települési szintű lakosként is beadható a kérelem. Az utcán élő ügyfelek körében nagyon népszerű ez a támogatási forma.

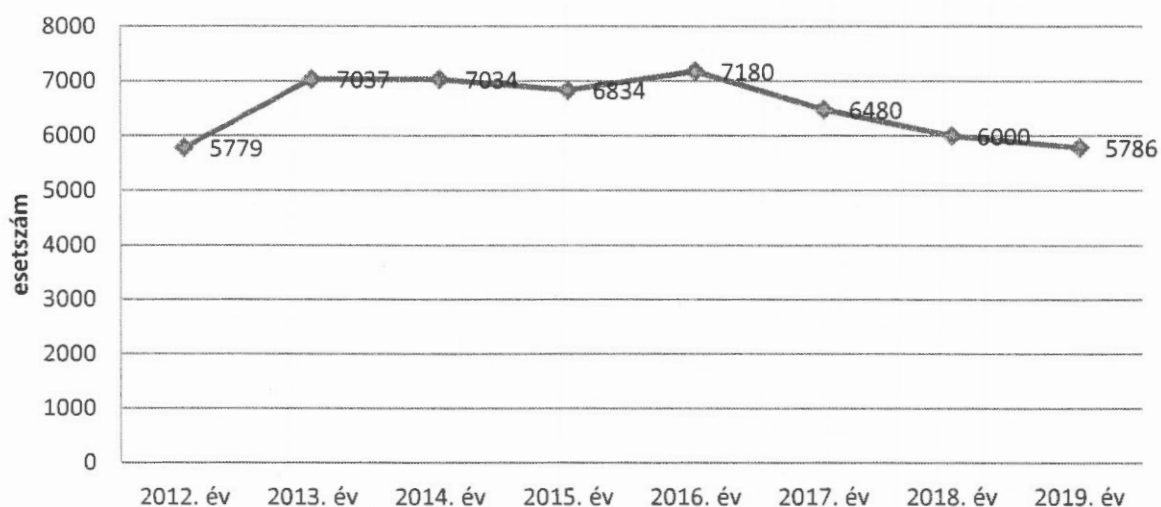
Nagyon alacsony a munkával rendelkezők aránya, ezen ügyfelek jellemzően közfoglalkoztatásban vesznek részt, vagy valamilyen idényjellegű, nem bejelentett alkalmi tevékenységet végeznek (napszám, ház körüli munkák). Közmunkában foglalkoztatott ügyfelek sok esetben utcán éjszakáznak, és innen járnak dolgozni. Arra is van példa, hogy az éjszaka szálláshely szerepét betöltő erdő, nappal munkaterületként funkcionál. A közmunkáért járó alacsony munkabérből tapasztalataink szerint nehéz a lakhatásért fizetni, a legolcsóbb piaci albérteti lehetőségek sem jöhetnek szóba.

Súlyos probléma, hogy ügyfeleink közül nagyon sokan küzdenek pszichiátriai- vagy szenvedélybetegséggel, amely mind az utcai, mind az intézményes ellátást rendkívüli módon megterheli. A Sántha Kálmán Szakkórház addiktológiai osztályával és a hivatásos gondnokokkal is szoros kapcsolatban állunk ezen ügyfelek hatékony segítése érdekében. A gondnokoltak esetében- a bíróság egy adott ügycsoportra vonatkozó korlátozása miatt-csak a gondnoka járhat el, így ezen ügyfelek törvényes képviselőjével is kapcsolatot tartunk.

Emellett minden évben komoly probléma a leromlott fizikai és mentális állapotban lévő kliensek ellátása. A rehabilitációs célú osztályokra csak egy részük kerül be, illetve a teljes felépülésig jellemzően nem maradnak ott az ügyfelek.

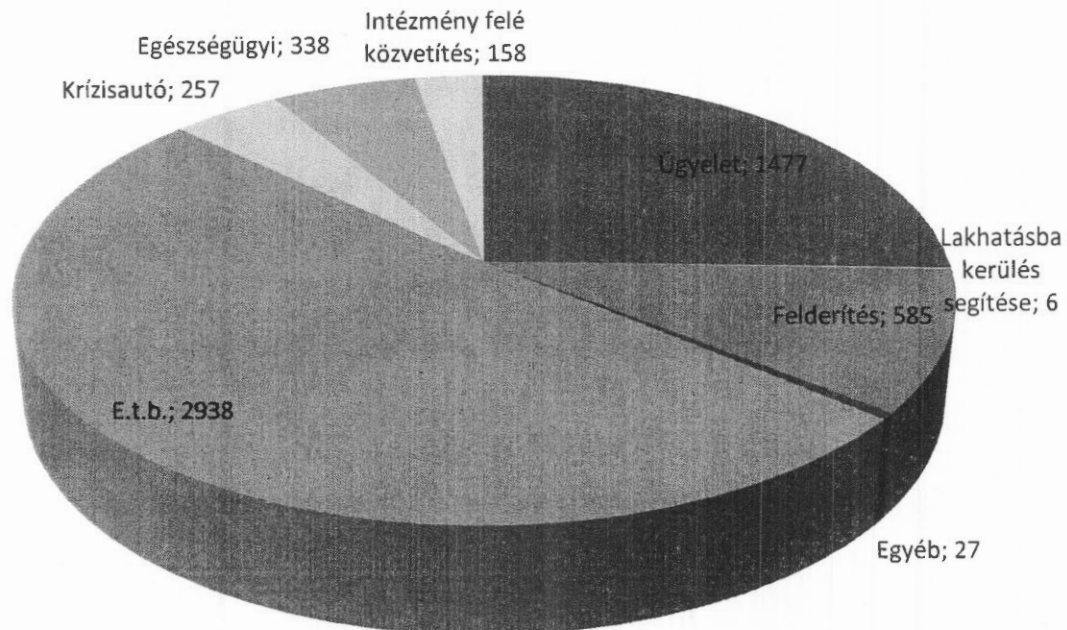
Az utcán életvitelszerűen élő hajléktalanok esetében elmondható, hogy a város különböző helyszínein, leginkább kis csoportokban, párban illetve magányosan élnek. Előfordulásukat nem lehet egy megadott helyszínre korlátozni, mivel folyamatosan mozgásban vannak. A város bizonyos pontjaihoz jobban kötődnek, amelyek a hajléktalanná válásuk előtti szokásaikkal, életükkel vagy a szükségleteik kielégítésével vannak összefüggésben (pl. korábbi rokoni-, baráti kötődések, élelem, ivóvíz, WC használat, pénzszerzés, melegedési lehetőség). Jellemzően nem veszik igénybe a nappali melegedőt és éjjeli menedékhelyet, azokkal szemben bizalmatlanok. Elmondható, hogy többnyire olyan személyiségű emberek vállalják az utcai életvitelt, akik nehezen tudnak alkalmazkodni a közösségi együttélés szabályaihoz, kerülnek vagy éppen erőszakos módon próbálják megoldani a felmerülő konfliktushelyzetet.

Találkozások számának alakulása 2012 és 2019 között

A találkozási esetszámok alakulása évente változik, ezt szemlélteti a fenti diagram. Elmondható, hogy az utcai szolgálat tevékenységeinek nem fokmérője az esetszám, az ügyfelekkel végzett munka nehézségeit, milyenségét nem adja át. Az elérésre és a kapcsolattartási hajlandóságra tőlünk független tényezők is befolyással bírnak, amelyekre bizonyos tevékenységek esetében nincs ráhatásunk (pl.: egyéni motiváció hiánya, időjárás, az ügyfelet elzárásra ítélik stb.). Évről évre fontos törekvésünk, hogy munkánkat minél szélesebb körben megismertessük a hajléktalanokkal és a hajléktalanság veszélyében élőkkel. Szolgáltatásainkkal elsősorban Nyíregyháza városban utcán élő hajléktalan emberekre fókuszálunk.

Az utcai szolgálatok 2019-es találkozási esetszámainak megoszlása az elvégzett tevékenységek tükrében

A legnagyobb esetszámot a 2019-es évben is az ellátási terület bejárása során és a szociális ügyintézésen keresztül érték el.

Az Utcai Szociális Munka Szolgálatok tevékenysége

1. Ellátási terület bejárása

Az ellátási terület bejárása keretében természetbeni adományokkal (élelmiszer, ruházat, tisztasági eszközök, takaró stb.) segítettük az utcán tartózkodó hajléktalanokat. A természetbeni adományok biztosításán túl, **munkánk elsősorban az életvitelszerűen utcán tartózkodó hajléktalanok elérésére**, a velük való **folyamatos kapcsolat** fenntartására irányult. Az ellátási terület bejárása lehetőséget teremtett arra, hogy a fedél nélkül élő ügyfeleinket napi rendszerességgel fel tudtuk keresni a háttérirodában előzetesen egyeztetett találkozási pontokon.

A helyszínek kiválasztását az ügyfelek napközbeni vagy éjszakai tartózkodási helyéhez igazítottuk, illetve szempont volt, hogy számukra közismert, könnyen megközelíthető terület legyen. A 2019-es év során **4** találkozási pontot érintett minden bejárás, ami előzetesen elkészített útvonalterv alapján történt, összesen **211 alkalommal**. Az ellátási terület bejárását a nyári időszakban hétfőtől- csütörtökig, a téli időszakban minden hétköznap megszerveztük. Amennyiben az időjárás körülményei indokolták, hétfőig is felkerestük az ügyfeleket. Alkalmanként átlagosan **15** közterületen élőt tudtunk elérni. Egy időben két főállású szociális munkás dolgozott a szolgáltatásban, így a természetbeni adományok nyújtásán túl lehetőségünk volt esetmunka végzésére, ügyintézésre is.

Ellátási terület bejárása során az alábbi adományokat osztottuk ki ügyfeleink között
2019. évben

Élelmiszer	2938 adag
Tisztálkodási eszközök	557 csomag
Ruházat	167 db egységcsomag
Takaró	125 db

Az adományokat lakosságtól és cégektől kaptuk, valamint pályázati támogatásból biztosítottuk.

2. Utcán élő hajléktalanok elérése (felderítés)

A felderítő munka célja: az ellátatlan csoportok felkutatása, problémáik felmérése, információ és adatgyűjtés, folyamatos kapcsolat kialakítása, elérhetőség biztosítása, információszolgáltatás az ellátatlan csoportok számára, mely segítségével az intézményes ellátórendszer adekvát szolgáltatásait vehetik igénybe, krízis beavatkozás és krízis segítségnyújtás a közvetlen veszélyhelyzetben élők számára. Előre elkészített terv alapján végezzük ezt a tevékenységet, így az összes városrészre kiterjed a figyelmünk. A felderítési tervet a tapasztalatok alapján rendszeresen frissítjük.

A felderítés főbb irányai:

- a város azon részeinek rendszeres bejárása, figyelemmel kísérése, ahol a hajléktalanok nagy valószínűséggel tartózkodnak; (MÁV-, autóbusz állomás, belváros, Búza Tér, Jósaváros, sóstói erdő, elhagyott romos házak)
- azon helyek felkeresése, ahol állampolgári bejelentések szerint hajléktalan személyek tartózkodnak.

A felderítés alkalmával biztosított szolgáltatások:

- **kapcsolatfelvétel;**
- új **ügyfelek közvetítése** az Egyesület által működtetett Szociális Információs Irodába;
- kapcsolatfelvétel azon ügyfelekkel, akik korábban igénybe vették az Egyesület szolgáltatásait, de valamilyen ok miatt a kapcsolat megszakadt, vagy szünetel, számukra **folyamatos segítő kapcsolat biztosítása;**
- tájékoztatás a hajléktalan-ellátás éjszakai szálláslehetőségeiről, ezen intézményekbe való közvetítés;
- **információnyújtás** az igényelhető szociális és egészségügyi ellátásokról;
- **elsősegélynyújtás, krízisintervenció.**

Tapasztalataink:

- a 2019-es év során **153 alkalommal** szerveztünk felderítést;
- a felderítések során **83 hajléktalan személlyel** találkoztunk, ebből **16 új ügyfél** volt;

- 13 kliensünkkel elsősorban felderítések során tudunk kapcsolatot tartani, mivel nem vették igénybe rendszeresen az Utcai Szociális Munka Szolgálatok egyéb szolgáltatásait. Ezekben az esetekben olyan életvitelszerűen utcán tartózkodó hajléktalanokról van szó, akik bizalmatlanok lényegében minden ellátással szemben, nem szívesen kérnek segítséget.

3. Szociális ügyintézését segítő iroda működtetése

A szolgáltatás céljaként fogalmazzuk meg az utcán életvitelszerűen tartózkodó hajléktalanok **szociális ügyeinek intézését, szükségleteiknek megfelelő ellátások igénybevételében, érdekeik képviseletében** hatékony segítségét. Tapasztalataink alapján a hajléktalan emberek személyes ügyeik intézésében kérnek leginkább segítséget. Elvesznek a közigazgatási rendszer útvesztőjében, a közhivatalok funkcióival nincsenek tisztában. A háttéiroda az utcai szolgálat többi tevékenységének kiegészítésére is szolgál, egy állandó pont, ahol az ügyfelek kapcsolatot tarthatnak az esetfelelős szociális munkással. Rendszeresen felkeresték az irodát közterületen élő hajléktalanok, szállást nyújtó intézményekben élők, hajléktalanság veszélyében élők, szívességi lakáshasználók, rossz anyagi helyzetben lévő állampolgárok. A háttéirodában dolgozó kollégák segítettek mindenkinek, aki hozzájuk fordult a problémájával, szükség esetén a megfelelő ellátás vagy szervezet felé irányították az ügyfeleket a kompetencia határaik betartásával.

Az iroda helye, nyitvatartási ideje: A Periféria Egyesület által működtetett Szociális Információs Irodában (Nyíregyháza, Eötvös u. 1.) kereshették meg a kliensek a szociális munkásokat hétfőn és pénteken 9-12 óráig, a szerdai napokon 9 és 13 óra között, összesen 10 óra/hét nyitvatartási időben. Az ügyeleti időben egy főállású szociális munkás látta el a feladatokat.

Az irodában igényelhető szolgáltatások:

- személyes iratok pótlásában való segítségnyújtás;
- szálláslehetőség keresésében való segítségnyújtás (albérlet, intézményes elhelyezés);
- információ az igényelhető ellátásokról, illetve az Egyesület szolgáltatásairól;
- segítségkérés egyéni élethelyzetek, problémák megoldásában;
- munkalehetőség keresésében való segítségkérés;
- az Egyesület irodájának címe postacímként megjelölhető;
- ügyintézéshez szükséges iratok fénymásolása;
- munkahely – albérletkeresés ügyében telefon használati lehetőség;
- családi, baráti, közösségi kapcsolattartás segítése telefonhasználattal;
- segítő beszélgetés;
- adományigénylés.

A 2019-es év során az Északi és Déli szolgálat által nyilvántartott ügyfelek **1477 alkalommal*** keresték fel az ügyeletet tartó szociális munkást az alábbi problémáikkal:

Ügyelet során előforduló problématípusok:	*alkalom
**Személyi igazolvány pótlásához kötődő információnyújtás	4
***Születési anyakönyvi kivonat pótlása	20
TB. kártya pótlása	45
Adókártya pótlása	28
Települési támogatás igénylése	217
Postai küldemény ügyében érdeklődés	609
Ruhanemű igénylése	225
Takaró igénylése	33
Közgyógyellátás igénylése	3
Nyugdíjszerű ellátásokkal kapcsolatos ügyintézés	8
Részletfizetési kérelem ügyintézése	1
Aktív korúak ellátásával kapcsolatos ügyintézés	10
Munkahelykereséssel kapcsolatos ügyintézés	9
Lakhatásba kerülés segítése	1
Lakhatásban tartás segítése, lakhatással kapcsolatos ügyintézés	6
Telefonhasználat hivatalos ügyek intézése végett	76
Telefonhasználat családi, baráti, közösségi kapcsolatok erősítése végett	103
Megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti kérelemmel kapcsolatos ügyintézés	4
Egyéb (pl.: fénymásolás, mobiltelefon akkujának feltöltése, segítő beszélgetés, információnyújtás)	75

**Amikor egy ügyfél felkeresi az irodánkat sok esetben nem egy, hanem több problémát hoz magával, így egy alkalomhoz akár több ügyintézés is kötődhet, ezért az alkalom szám nem egyezik meg a megoszlás összegével.*

***2016. január 1-től módosított illetéktörvényben illetékmentes lett a személyi azonosító igazolvány és a lakcímkártyáért sem kell fizetni. Az ügyfeleknek nem kell a korábbi évekhez hasonlóan költségmentességi kérelmet benyújtaniuk az okmány elkészítéséhez. Az egyszerűsödött ügymenet miatt könnyebbé vált az okmány pótlása, a félreértések elkerülése végett folyamatosan informáljuk az ügyfeleinket a változásról.*

**** A születési anyakönyvi kivonat pótlása esetében, ha az ügyfél semmilyen okmánnal nem tudja személyazonosságát igazolni, egy másik személynek kell ezt megtennie helyette. Egy meghatalmazás kitöltésével az igénylő kilétét hitelt érdemlően bizonyítani kell.*

4. Intézményes elhelyezés, közvetítés

Elsődleges célja: Az utcán élő hajléktalan emberekkel megismertetni a nyíregyházi hajléktalan-ellátó rendszer formáit, az igénybevételük feltételeit. Másodsorban **kapcsolatfelvétel az intézményekkel** az utcán élő hajléktalan klienseink elhelyezése érdekében, az **intézményes ellátások igénybevételének segítése**. Az intézményes elhelyezés, közvetítés történhet az ügyintézés alkalmával, intézményi látogatás keretében, de az ellátási terület bejárása, a felderítés és a téli fokozott utcai jelenlét biztosítása során is.

2019. évben az intézményes elhelyezés megoszlása

Helyszín	Alkalmak száma
Éjjeli menedékhelyre közvetítés, szállítás	128
Nappali melegedőbe szállítás	9
Átmeneti szállóra közvetítés	2
Krízisszobába történő szállítás	13
Szenvedélybetegek Átmeneti Otthonába történő elhelyezés	2
Egyéb tartós ápolást, gondozást biztosító intézmény felé történő közvetítés	4

5. Egészségügyi ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése

Célja: Az életvitelszerűen utcán élő hajléktalanok állapotának megfelelő egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzájutás támogatása. Ez jelentheti a szükséges **gyógyszerek kiváltását, elsősegélynyújtást, háziorvos illetve szakellátás felé való közvetítést, lábadozó szobába való elhelyezést, kórházi látogatást, szűrővizsgálatok szervezését, egészségbiztosítási jogviszony rendezését**, de az életet veszélyeztető helyzetek esetén a **mentőszolgálat riasztását** is. Fontos törekvésünk, hogy ügyfeleink egészségügyi probléma esetén hozzáférjenek a megfelelő ellátásokhoz, bejussanak a kórházi osztályokra, szakrendelésekre. A bekerülés feltétele legtöbb esetben a szakorvosi beutaló, emiatt szoros kapcsolatban állunk a hajléktalanok háziorvosával. Amennyiben tartós kórházi kezelésre kerül sor, klienseinket ellátjuk megfelelő eszközökkel (pl. tisztálkodási eszközök, ruhanemű) a benttartózkodásuk során. Célunk, hogy az ügyfelek lehetőség szerint a legtovább az egészségügyi intézményben maradjanak, mivel a lakhatás és szakszerű ellátás hiányában az utcán a gyógyulás idő jelentősen kitolódik, vagy nem következik be. A kórházból kikerült vagy gyógyulásra szoruló hajléktalan személyeket az idei évben is az Oltalom Szeretetszolgálat működtetésében lévő lábadozó szobában helyeztük el, amely 15 férőhellyel működött.

Jövedelemmel nem rendelkező ügyfeleink esetében kiemelt feladat, hogy félévente az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot megigényeljük számukra, a Sz-Sz-B Megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Osztályától. 2019-ben összesen **225** esetben rendeztük hajléktalan személy biztosítási jogviszonyát.

A 2019-es évben is folytattuk az egészségügyi szűrések szervezését, mivel tapasztalataink szerint rendkívül rossz egészségügyi mutatókkal jellemezhetőek ügyfeleink. Jelentős részük nem veszi igénybe az egészségügyi intézményeket. Ezen okok miatt a Hajléktalanokért Közalapítvány által támogatott egészségügyi pályázati program keretein belül **gége-, garat- és szájüregi rákszűrést, illetve komplex egészségügyi szűrést** valósítottunk meg. A vizsgálatok elvégzésére egészségügyi szakemberek bevonásával és mozgó orvosi rendelő kitelepítésével, az ügyfelekkel előre egyeztetett időpontban az Egyesület irodájában került sor. A szűrővizsgálatokba összesen **50 fő** utcán élő hajléktalan személyt vontunk be, a résztvevők motivációs csomagot kaptak. A **gégészeti szakorvosi vizsgálatok** eredményeiből kiderült, hogy azok az ügyfelek, akiknek a korábbi években problémájuk volt, rendszeres

ellenőrzés mellett nem igényelnek akut beavatkozást. Az idei évben a vizsgált klienseknél nem derült fény olyan elváltozásra, amely tumoros megbetegedésre utalna. A **komplex egészségügyi szűrés** a következőket foglalta magában: testsúly, testmagasság, fogazat, mozgásszervek vizsgálata, korábbi megbetegedések feltérképezése, vérnyomásmérés, EKG vizsgálat, vérvétel. A szűrővizsgálatok szervezésére három egymást követő évben is lehetőségünk nyílt, ennek eredményeképpen olyan információkhoz jutottunk ügyfeleink egészségi állapotáról, melyek ismeretében célzottabban tudtuk a háziorvos vagy a szakrendelő felkeresését javasolni.

A fedél nélküliekkel végzett segítő munka során gyakran szembesülünk azzal a ténnyel, hogy gond van az ügyfeleink látásával, az olvasás és az írás együttesen nehézséget jelent számukra. Az klienseink életminőségének javítása érdekében, **20 fő** hajléktalan személyt vontunk be az optikus szakember által végzett **szemészeti szűrővizsgálatba**. A résztvevők közül **17 fő** részére **szemüvegtészítés** történt, **3 fő**nél további kiegészítő szemészeti vizsgálatokat javasolt a szakorvos.

Az egészségügyi programunk keretein belül továbbra is lehetővé tettük a **térítésmentes gyógyszerkiváltást**. Ez a lehetőség tapasztalataink szerint motiváltabbá tette az ügyfeleket, hogy az egészségi állapotukat ne hanyagolják el, rendszeresen keressék fel kezelőorvosukat.

A **2019. év** során az alábbi megoszlásban segítettük ügyfeleinket valamilyen egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzájutásban

Tevékenység	Alkalmak száma
Gyógyszerek kiváltása	61
Háziorvos felé közvetítés	5
Egészségbiztosítási jogviszony rendezése	225
Kórházi látogatás, ruházat és tisztasági csomag biztosítása	13
Kórházi elhelyezés	7
Szakrendelő felé közvetítés	3
Mentőszolgálat riasztása	18
SBO- ra szállítás	6

Kórházi kezelés során ügyfeleinket **kórházi csomag** biztosításával segítjük annak érdekében, hogy az ott tartózkodás során rendelkezzenek a szükséges felszerelésekkel, eszközökkel (tisztálkodási szerek, törölköző, pizsama, ruházat). A kórházi tartózkodás alatt a szociális munkások meglátogatják ügyfeleiket, segítséget nyújtanak a személyes ügyek elintézéséhez. pl.: jövedelemhez való hozzájutás, személyes iratpótlás, elhelyezés stb.

Tapasztalataink szerint a kórházi kezelés rövid ideig tart, csak a legszükségesebb időre korlátozódik, és feltételezi az ezt követő időszakban az „*otthoni lábadozást*”, melyre ügyfeleinknek életkörülményeikből adódóan nincs lehetősége. Emiatt sokszor a *teljes gyógyulás* nem következik be, amely *szövődményekhez*, *újbóli megbetegedéshez* vezethet. A fenti okok miatt is szükség lenne 24 órás egészségügyi centrumra a városban, mely a hajléktalan emberek egészségügyi ellátását segítené.

6. Addiktológiai csoportfoglalkozás szervezése

A foglalkozásokat pályázati program keretében **2018. november 1 -2019. április 30. között**, összesen **14 alkalommal** szerveztük. Kiscsoportos formában, esetenként átlagosan **5-8 ügyfél** került bevonásra, addiktológus szakember vezetése mellett.

Az alkoholbetegek között igen magas a visszaesés, ami az utcán élő hajléktalan személyek között még fokozottabban jelentkezik. A motiváció hiánya illetve a reményvesztettség, az extrém időjárási viszonyok és rossz életkörülmények szintén növelik az egyén alkoholfogyasztási hajlandóságát. A projekttel elsősorban az utcán élő, intézményes ellátással szemben bizalmatlan szenvedélybeteg hajléktalan ügyfeleink mentális állapotát, változásra való motiváltságát javítottuk. Olyan attitűd kialakítására törekedtünk, amely a bevont személyt arra ösztönzi, hogy a korábbi életmódján változtasson.

A csoportfoglalkozások a tervezett időkeretben lezajlottak, a résztvevők többnyire aktívan bekapcsolódtak a közös munkába, kendőzetlenül tudtak beszélni problémájukról. Az addiktológus szakorvos a résztvevő ügyfeleket a rendelési napján fogadta a szakrendelőben, lehetőséget biztosított számukra a kórházi felvételre. Ennek eredményeként 1 ügyfél került tartós kezelésre az addiktológiai osztályra, további 3 fő addiktológiai szakrendelésen jelent meg és elkezdte a kezelőorvos által felírt gyógyszereket rendszeresen szedni. A program keretében összesen 13 résztvevőből 5 ügyfél nem változtatott átmenetileg sem az életvitelén, 3 fő absztinens életet él, 5 fő pedig alkalmanként fogyaszt nagyobb mennyiségű alkoholt.

Az idei évben ismét eredményesen pályáztunk hasonló foglalkozás szervezésére, a „*Csoportfoglalkozás szervezése addiktológus vezetésével, és filmklub szervezése szociális munkások vezetésével alkoholbeteg hajléktalanoknak, valamint egyéni mentorálás szenvedélybetegséggel érintett ellátottak részére*” című programunkat 2019. július 01- 2020. június 30. között valósítjuk meg.

7. Lakhatásba kerülés, lakhatásban tartás támogatása

Célja: az utcán élő hajléktalanok számára alternatíva **nyújtása az utcai életvitellel szemben, lakhatásba jutásuk támogatása**, már meglévő lakhatás esetén annak **megtartásában való segítségnyújtás**.

Lakhatásba kerülés során az alábbi tevékenységeket végezzük:

- Lakhatás felkutatásában nyújtott segítség: hirdetési lehetőségek (újság, internet) hozzáféréseinek biztosítása, telefonálási lehetőség biztosítása, albérletkereséssel kapcsolatos tanácsadás;
- Lakhatásba jutás segítése: pénzbeli támogatás, egyéni esetkezelés (külön finanszírozás alapján);
- Lakhatás megtartásában való segítségnyújtás: az ügyfelek nehezen megszerzett lakhatását folyamatosan figyelemmel kísérjük. Tapasztalataink szerint egy váratlan élethelyzet is veszélybe sodorhatja a megtartását. Segítő munkával, életvezetési tanácsokkal, szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel, tartós élelmiszerrel, ruhaneművel, háztartási eszközökkel, gyógyszerrel segítjük ezen ügyfeleink önálló lakhatásban maradását.

- Lakbér hozzájárulási támogatás ügyintézése az önkormányzatnál.

Szervezetünk évek óta próbál a hajléktalan emberek számára lakhatási támogatásokat bevonni. Kezdeményezésünkre Nyíregyháza Város Önkormányzata *lakbér hozzájárulást* biztosít a hajléktalan személyek számára (helyi rendeletben megfogalmazva 2008 óta). Ennek értelmében az utcai szolgálat javaslata alapján a hajléktalan ügyfeleknek lehetőségük van lakbértámogatást igényelniük. A támogatás összege: 8.000-25.000 Ft/hó, a támogatás időtartama maximum egy év. Ezen időszak alatt az esetfelelős szociális munkás folyamatos kapcsolatot tart az ügyféllel. Gyakran felkeresi őt lakhatásában, segít a felmerülő problémák megoldásában. 2019-ben 3 hajléktalan ember kapott támogatást ezen a jogcímen.

2018. július 1. – 2019. június 30. között valósítottuk meg az *"Utcán élő emberek társadalmi reintegrációjának elősegítése lakhatásba jutásuk támogatásával"* című programunkat. A projekt keretében 4 fő hajléktalan személynek adtunk lehetőséget, hogy kilépjenek a hajléktalan élethelyzetből, és albérletbe költözzenek. Az ügyfelek havonta lakhatási támogatásban részesültek, felmerülő problémáik megoldásával kapcsolatban egy személyes mentor segítette őket. A program ideje alatt a résztvevők csoportfoglalkozásokon vettek részt, amelynek keretében lakhatásuk megtartásához kapcsolódó hasznos ismeretekre tettek szert. A projekttel jelentősen hozzá tudtunk járulni a lakhatási körülmények javulásán túl a résztvevők mentális és fizikai állapotának pozitív irányú fejlődéséhez, valamint az autonómiájuk, munkaerő-piaci helyzetük és természetes támogatórendszerük erősítéséhez. Fontos tényezőnek tartjuk az ilyen támogatási formákat, hiszen lehetőséget biztosítanak arra, hogy a szakemberek kilépjenek a megszokott keretek közül, a rászoruló pedig valódi lehetőséget kapjanak a hajléktalanságból való kilépéshez. Hajléktalan emberek lakhatásának előmozdítása érdekében felhasználható szociális bérlakás hiányában, a pályázati programban résztvevők lakhatása, piaci áron bérelhető albérletekben valósult meg a városban. A program megvalósítása során a legfontosabb célkitűzésünk alapvetően teljesült, hiszen az volt a minimális elvárás, hogy minden támogatott ügyfél lakhatási lehetőséghez jusson, és azt a program teljes időtartama alatt fenn tudja tartani. Három fő ezt maradéktalanul teljesítette, sajnos egyik támogatott ügyfelünk idős kora és rossz egészségi állapota miatt a program 11. hónapjában két hét kórházi kezelés után elhunyt.

A résztvevő ügyfelek számára biztosított a folytatás lehetősége, az *„ Utcán élő vagy szívességi lakáshasználó hajléktalan személyek lakhatási támogatása"* című programunkat 2019. július 1- 2020. június 30. közötti időszakban, 5 fő bevonásával valósítjuk meg. A kliensek részére adható lakhatási támogatás összege emelkedett, a magas albérletárak tekintetében egy nagyobb segítséget fog jelenteni számukra.

8. Rendkívüli időjárás helyzetekre való reagálás (Vörös Kód protokoll)

A törvényi változásokkal összhangban az utcai szolgálataink a Vörös Kód protokoll megalkotásával párhuzamosan felkészültek az előre jelezhető extrém időjárás helyzetekre való reagálásra. Az utcai szolgálatok szakmai programjában kidolgoztuk az ezzel kapcsolatos belső szabályzatunkat. A téli időszakban (2019. január, február, március, április, november, december hónapokban) a fokozott utcai jelenlét, illetve a krízisautó szolgálat működése következtében 24 órában biztosított volt a téli időjárás ártaimaival összefüggésben felmerülő segítségnyújtás. Az év fennmaradó időszakában az extrém időjárás jelenségeket (hőség, nagy mennyiségű csapadék, erős szél, szélsőséges időjárás változás) is kiemelten kezeltük. Az extrém hőségben az utcai szolgálat munkatársai naponta illetve hétvégén is felkeresték az ellátási területükön lévő hajléktalanokat. A szociális munkások a szolgálat gépjárművével végigjárták a város azon részeit, ahol a fedél nélküliek tartózkodtak. Külön figyelmet

fordítottak azokra a városrészekre, ahol nehéz menedéket találni a hőség elől, illetve nincs a közelben ivókút. Az ügyfelek részére megfelelő mennyiségű ivóvizet és információs anyagot biztosítottak közérthető tanácsokkal a kánikulai időszakra. A brosúra összefoglalta azon helyek listáját, ahol az ügyfelek menedéket találhattak a hőség elől, illetve tartalmazta a városban fellelhető ivó kutakat, az Észak-alföldi Regionális Diszpécser Szolgálat telefonszámát. A szolgálat munkatársai szükség esetén az adott helyzetnek és az ügyfél állapotának megfelelően, a diszpécserszolgálattal közösen gondoskodtak az ügyfelek intézményes elhelyezéséről. Az időjárási veszélyhelyzetekre való reagálás tervezhető volt, a szolgálat időben tájékozódott ezekről a jelenségekről, és fel tudott készülni.

2019. június 12 -én az extrém meleg miatt kiadták a Vörös Kód jelzést, ennek következtében **2019. június 16 - ig, 5 napon** keresztül biztosítottuk a segítségnyújtást. Kiemelt figyelmet fordítottunk az extrém meleg miatti egészségügyi ártalmak csökkentésére, az emberi élet védelmére. Hőség következtében fellépő rosszulléttel ebben az időszakban nem találkoztunk, ezzel szemben megemelkedett azon esetek száma, akiket egészségügyi ellátáshoz kellett juttatnunk, mert egészségi állapotuk a hőség hatására rosszabbodott. Az utcai szolgálat szakemberei tehát kiemelt figyelmet fordítottak az idős, rossz fizikai vagy mentális állapotban lévő ügyfelekre, mivel a nagy melegben ők nagyobb veszélynek voltak kitéve. A nyári Vörös Kód ideje alatt tevékenységeinken keresztül, az extrém időjárási helyzetek elviseléséhez kapcsolódó *hasznos információk* kerültek átadásra és *megfelelő mennyiségű ivóvizet* osztottak ki a kollégák. Ügyfél befogadó intézménybe való szállítására, elhelyezésére nem volt szükség.

Vörös Kód protokollra való felkészülés a téli időszakban

A Vörös Kód figyelmeztetés érvényességi ideje alatt a bentlakást nyújtó szociális intézmények a fenntartó típusától, ellátási területüktől, az ellátotti célcsoporttól és üres férőhelyszámtól függetlenül fogadják az Észak-alföldi Regionális Diszpécser Szolgálatok jelzésén keresztül érkező azon hajléktalan személyeket, akiknek az elhelyezése hajléktalanellátó rendszerben nem megoldható. Első körben tehát az ellátást kérő fedél nélküliek elhelyezése a hajléktalan ellátás feladata. Abban az esetben, ha az elhelyezés átmeneti szállásokon nem megoldható, egyéb bentlakást nyújtó intézményeknek kell befogadniuk a hajléktalan embereket. **Az utcai szociális munkát végző szolgáltató feladata, hogy a befogadó intézménybe szállítsa az ügyfelet, állapotától függően**(A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 65/E § (3)- a alapján.).

A Periféria Egyesület Észak-alföldi Regionális Diszpécser Szolgálata a protokoll bevezetése óta minden évben megkereste a régióban található bentlakásos intézményeket, hogy szolgáltatassanak adatokat a lehetséges férőhelyekről. **Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyében 49 intézmény** összesen **132** férőhelyet ajánlott fel. Nyíregyháza önkormányzata által összehívott egyeztetésen **9** városi szociális bentlakásos intézmény, összesen **39** férőhelyet ajánlott fel. Egy részükkel az előző évi Vörös Kód kapcsán már sikerült jó munkakapcsolatot kialakítanunk. Azt tapasztaltuk, hogy a Periféria Egyesületet, mint helyi szervezetet társították az intézkedés mellé, a benne dolgozó szakemberektől elegendő segítséget kaptak, hogy a felmerülő esetekkel nem maradnak egyedül.

2019. január 10 – 2019. január 12. között kiadott Vörös Kód jelzés alatt legfőbb célunk az volt, hogy a közterületen éjszakázók számát csökkentsük. Ennek érdekében azon ügyfeleink számára, akik a tél folyamán minden rábeszélésünk ellenére sem akarták igénybe venni az éjjeli menedékhelyet, megajánlottuk a fogadó intézményekben található férőhelyeket. A jelzés időtartamának rövidege következtében **6 fő** közterületen élő személyt tudtunk elhelyezni. Ezen felül tovább nehezítette a munkánkat, hogy a Vörös Kódot 18 óra után mindenfajta előzmény nélkül adták ki, az e-mail-eket este már nem figyelték az illetékes személyek a befogadó intézményekben. Ez azt eredményezte, hogy az ügyeletesek nem tudtak a Vörös Kód kiadásáról, több esetben hosszadalmas egyeztetésekre kényszerültek az intézmény vezetőjével. Tapasztalataink szerint a kiadott időtartam rövidege miatt több hajléktalan ügyfelünk nem vette igénybe a felajánlott szálláslehetőséget, annak ellenére, hogy tavaly élt ezzel a lehetőséggel.

Nyíregyházi fogadó intézményekbe közvetíttek száma (6 fő), ebből

Intézmény	fő
Szivárvány Idősek Otthona Nyíregyháza	1
Irgalmas Samaritánus Központ – Anna Szeretetotthon	2
Tóth András Szeretet Otthon	2
Oltalom Szeretet Szolgálat– Hajléktalanok Otthona	1
Összesen:	6

Fontos megemlítenünk, hogy az intézmények részéről rendkívül korrekt hozzáállást tapasztaltunk, sikerült jó együttműködést kialakítanunk. Az utcai szolgálat tagjai minden esetben egy *esetátadó* és egy *egészségügyi törzslap* kitöltésével együtt szállítottak ügyfelet a közvetített krízisférőhelyre. Ezáltal az intézményben tartózkodás ténye tisztázott volt, a befogadó kellő információ birtokába jutott a befogadott személyről. Összességében az utcai szolgálataink és befogadó intézmények is megfelelő színvonalon ellátták a felmerülő többlet feladatokat. A Nyíregyházán található férőhelyeket munkatársaink kivétel nélkül végiglátogatták illetve jól ismerik.

9. Fokozott utcai jelenlét biztosítása a téli időszakban (24 órás krízisautó szolgálat)

Egyesületünk utcai szolgálata a 2003. évtől szervezi meg minden télen a megyei hatáskörű krízisautó szolgáltatást Szabolcs- Szatmár- Bereg megyében. Az utcai szolgálataink működési idején túl, a krízisidőszakban hétköznap este 22 órától másnap reggel 8 óráig, valamint hétvégén és ünnepnap 24 órás készenlét keretében biztosítjuk az elérhetőséget. A bejelentésről az Észak - alföldi Regionális Diszpécser Szolgálat értesíti a készenlétben lévő szakembereket, akik a jelzés helyszínére vonulnak, ott intézkedést kezdeményeznek a felmerült krízishelyzet megoldása érdekében. A pályázati támogatásból finanszírozott program korábbi időszakában lényegesen nagyobb számú bejelentés érkezett. A jelentős számú jelzést is képesek voltunk megfelelően kezelni, ellátás nélkül nem maradt hajléktalan

személy az utcán. A szállást nyújtó intézményekkel jól tudunk együttműködni, az esetlegesen felmerülő problémákat megfelelően tudjuk közösen kezelni. Évek óta a legnagyobb problémát a rossz fizikai állapotban lévő utcán élő hajléktalanok ellátása jelenti. Működik lábadozó szoba (15 férőhely) az éjjeli menedékhelyen, ahová közvetíteni tudunk fedél nélkül élőket.

2018-19 KONV-311 Krízisautó szolgáltatás működtetése Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyében pályázati programot 2018. november 1 - 2019. március 31. között valósítottuk meg. A teljes projektidőszak alatt utcai szolgálatunk összesen **244** utcai bejelentésre reagált, ebből krízisautó szolgálathoz érkezett hívásnak tekinthető (tehát az utcai szolgálat működési idején kívül eső) bejelentések száma **115** hívás volt. 2019. január 1. és április 30. között **140** helyszínre vonulás történt, ebből **67** alkalom a krízisautó szolgálathoz kapcsolódott. Legnagyobb számban a bejelentéssel érintett személyek utcán élő hajléktalanok voltak, akiket jellemzően az éjjeli menedékhelyre szállítottunk. Ha a hajléktalan személy a szociális munkás javaslata ellenére nem fogadta el a felajánlott szálláslehetőséget, meleg ruházatot, takarót, élelmiszert biztosítottunk számára, vagy amennyiben az állapota indokolta, a mentőszolgálat segítségét kértük. A bejelentések legnagyobb számban Nyíregyházáról érkeztek, megyei hatáskörű hívás összesen **4** volt.

A 2019-es évben is támogatásra érdemesnek találta a krízisautó szolgálat működésére benyújtott pályázatunkat a Hajléktalanokért Közalapítvány. *A 2019-2020 KONV-313 kódjelű program* jelenleg is tart. 2019. november és december hónapokban **74** utcai bejelentésre vonult ki a szolgálat helyszínre, ennek köszönhetően **50** különböző személynek segítettünk. Az esetek jelentős részében legyengült fizikai állapotban lévő hajléktalan személyeket szállítottunk az éjjeli menedékhelyre. Ezek az ügyfelek nem képesek önállóan megtenni ezt a nagy távolságot, a lábadozó szobában és az egészségügyi ellátásban sem maradnak bent, vagy onnan idő előtt kikerülnek. Az állapotuk ennek következtében folyamatosan romlik, sürgető lenne a gondozási szükségletüknek megfelelő intézménytípus (egészségügyi centrum) mielőbbi létrehozása.

Fűtetlen lakóházban élő idős emberről érkező jelzés minden évben visszatérő jelenség. Ezekben az esetekben a krízishelyzet feloldását követően, jeleztünk a területileg illetékes szervezeteknek (Nyíregyházi Szociális Gondozási Központ, Tanyagondnoki Szolgálat, Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ). A helyzet tartós megoldása érdekében közösen kerestünk megoldást a felmerülő nehézségekre. Fontos törekvésünk, hogy az idős embereket lehetőség szerint időlegesen sem a hajléktalan ellátó intézményrendszerben helyezzük el, mivel szakszerű ellátásuk csak az ápolást- gondozást nyújtó intézményekben biztosítható. Utcái szolgálataink szervesen illeszkednek Nyíregyháza város szociális ellátó rendszerébe. Kiterjedt kapcsolatrendszerrel bírnak, ami mozgósítható az ügyfél problémáinak megoldása érdekében, illetve a krízishelyzetek megoldásánál (diszpécser szolgálat, hajléktalanellátó intézmények, hajléktalanok háziorvosa, kórházi osztályok szakrendelések, egyéb szervezetek).

10. Családi, baráti, közösségi kapcsolatok erősítése

Kiemelten lényegesnek tartjuk, hogy az ügyfeleink ápolják a társas kapcsolataikat, főként a hajléktalanná válásuk előtti szálakat. Tapasztalataink szerint, fontos számukra a családtagokkal, rokonokkal, barátokkal való beszélgetés, pozitív irányba befolyásolja őket, nagy lelki töltetet ad ennek a rendkívül nehéz élethelyzetnek az elviseléséhez. A társas kapcsolatok egyik legfontosabb szerepe a támasznyújtás, feszült vagy szenvedéssel teli időkben és megrázkódtatások esetén. Kutatások szerint, nincs is jobb megküzdő mechanizmus, mint megbízni egy barátban vagy hozzánk közel álló emberben, és megosztani vele a gondjainkat. Az érzelmi vagy kézzelfogható támogatás segít az embereknek kitartani a céljaik mellett és általában megvalósítani azokat. A társas kapcsolatok elengedhetetlenek ahhoz is, hogy az egyén meg tudjon birkózni az élet kihívásaival. Mikor megosztjuk másokkal az aggodalmainkat és gondjainkat, csökkenhet bennünk a feszültség. Sok esetben egy közeli személlyel való kommunikáció, változásokat képes elindítani az ügyfél életében. Adott esetben segít kizökkenteni a beszűkült tudatállapotából, megfogalmazódhat benne a hajléktalan életvitel feladásának lehetősége is. A szociális munkásnak feladata, hogy támogassa az ügyfelet erre irányuló szolgáltatások igénybevételében, a 2019. év során **103** alkalommal végeztünk ilyen tevékenységet.

11. Érzékenyítő programok, előadások tartása

A NYSZC Zay Anna Egészségügyi, Informatikai Szakgimnáziuma és Kollégiuma tanulói számára 2019-ben **2 alkalommal** tartottunk a hajléktalan emberekkel szembeni előítéleteket csökkentő, szemléletváltást elősegítő programot. Kidolgoztunk egy interaktív, középiskolai tanrendhez illeszkedő tréninget, amelynek a fiatalok is aktív részesei. Szakember szemszögéből világítottuk meg számukra a fedél nélküliek életét, az utcai szolgálatok tevékenységét. Sajnos rengeteg sztereotípiát és félreértést él a köztudatban ezekkel kapcsolatban, ezért egy merőben más szemléletmód kialakítására törekszünk. A szakgimnázium diákjai évről évre adománygyűjtéssel segítik a hajléktalan emberek téli ruházatának pótlását.

2019-ben mint fogadó szervezet újra részt vettünk a Korzó áruházban megtartott Közösségi Szolgálat börzén. A jövőben is szeretnénk a szakmánk felé érdeklődőket fogadni.

A Periféria Egyesület utcai szolgálatai megalakulásuk óta gyakorlati terephelyként működnek a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karának szociális munka szakos hallgatói számára. 2019-ban **25 fő** szociális munka alapszakos és **5 fő** egészségügyi szociális munka mesterszakos (angol nyelvű képzésből) hallgató teljesítette ezen a területen monitorozó szakmai gyakorlatát.

12. Adományszervezés

Az Utcai Szociális Munka Szolgálatok az ügyfeleik részére a 2019-es évben is nagy mennyiségű természetbeni adományt osztottak ki (élelmiszer, ruhaneműk, takarók), melyeket többségében felajánlásokból biztosítottak. Az adományok gyűjtése közvetlenül az utcai szolgálatok által és az Észak-alföldi Regionális Diszpécser Szolgálat közvetítésével történt. Az eszközök gyűjtése, rendszerezése és kiosztása, a keletkezett hulladék elszállítása minden

esetben az utcai szolgálat munkatársainak feladata volt. Az adománygyűjtéskor az állampolgárokat, helyi vállalkozásokat, szervezeteket keresték meg. Módszereik: hirdetések, plakátok, kampányok szervezése, személyes felkeresés, elszállítás megszervezése és lebonyolítása. Az adományokat sok esetben személyesen eljuttatták a szolgálat háttérodájába, vagy telefonos egyeztetést követően a szociális munkások elszállították. Az utcai munkához nem hasznosítható eszközöket karitatív céllal egyéb szervezeteknek ajánlottuk fel. Alapvető szakmai elvünk, hogy adományt lehetőség szerint nem utasítunk vissza, de ha valamilyen ok miatt mégsem tudjuk hasznosítani, akkor keresünk más fogadó szervezetet, ezáltal az adományozó is elérte célját, megfelelő helyre került a felajánlása. A Kulturális Életért Közhasznú Egyesület az előző évhez hasonlóan több száz darab konzerv megvásárlásával támogatta a munkánkat. Közösségi akciók tekintetében is sikeresek voltunk, mivel a Sóstó Zoo, Nyírségvíz Zrt., Lanzas Autószervíz is szervezett ruhagyűjtést. 2018-ban csatlakoztunk a Nyíregyházi Kosár Közösség adományozó programjához, amelyen keresztül a vásárlók felajánlhatják az itt elköltött összeg 1%-át a Periféria Egyesületnek.

2019-ben a 16 804 Ft-ot utalt át nekünk a szervezet és ezen keresztül támogatta a munkánkat.

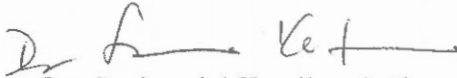
Adminisztráció

Az Utcai Szociális Munka Szolgálatok 2019. évi munkáját a fenntartó által erre a célra kifejlesztett *elektronikus dokumentációs rendszerében* rögzítettük. A program tevékenységi területek egészét lefedi, alkalmas a különböző munkafolyamatok nyomon követésére, elhangzott információk rögzítésére, hatékonyság mérésére, illetve támogatásokkal való elszámolásra. 2012-es használatbavétele óta, sok információra tettünk szert az ügyfelekről és a szolgáltatások igénybevételéről. Jelenleg **1017** különböző személy gondozási lapját tároljuk az adminisztrációs rendszerünkben, a teljes ügyfélkörből **317** kliensünkhöz kötődött valamilyen gondozási tevékenység a 2019. évben. Az adminisztráció a 2011. évi. CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról irányelveinek, valamint az Európai Parlament és tanács 2016/679 rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (GDPR) jogszabályok figyelembevételével, azok betartásával történik.

Jövőbeni terveink:

- megpályázzuk az ügyfeleink számára igénybe vehető lakhatási és beilleszkedési, társadalmi szemléletformálást elősegítő, ártalomcsökkentő programokat;
- érzékenyítő előadásokat tartunk, melyen keresztül fogékonyabbá tesszük a fiatalokat a hajléktalanság jelenségével kapcsolatban;
- szerepet vállalunk a társadalmi figyelemfelkeltésben a hajléktalanok kriminalizálása ellen;
- képzéseken, szakmai találkozók, konferenciákon veszünk részt;
- önkénteseket, közösségi szolgálatos hallgatókat vonunk be az utcai szociális munkába;
- alternatív, újszerű módszereket, programokat dolgozunk ki.

Nyíregyháza, 2020. január 31.

Dr. Szoboszlai Katalin, elnök

PERIFÉRIA EGYESÜLET
Szociális Szolgáltató Központ
4400 Nyíregyháza, Eötvös u. 1.
Tel.: (42) 504-317 ; 504-618
Fax: (42) 504-315

Lakbérhozzjárulási Szolgáltatás

Beszámoló 2019.

Előzmények

Az elmúlt évek hajléktalan ellátásának tapasztalatai azt mutatták, hogy az ellátás addig eszközei (átmeneti elhelyezést nyújtó intézményes ellátások) nem képesek megfelelő választ találni a hajléktalanság problémájának kezelésére. Az ellátások túlszűfoltak, és az esetek nagy részében csak tünetileg voltak képesek kezelni a problémát, nem tudtak igazán segítséget nyújtani a hajléktalan embereknek a társadalomba történő visszalépéshez.

Munkánk során gyakran találkozunk olyan ügyfelekkel, akik a biztonságos és elfogadható színvonalú lakhatás hiánya miatt olyan kényszerű megoldásokat választanak (ágybérlet, szívdességi lakások, munkáért lakhatást, uzsorakamatok, kiszolgáltatott szituációk, utcán élés, stb.), amelyek élethelyzetükben nem jelentenek előrelépést, éppen ellenkezőleg, a lakhatás átmeneti és szükségszerű megoldása válik a hajléktalan lét fő megtartó, illetve visszahúzó eszközévé. A segítők megfelelő támogatási rendszerek híján gyakran eszközteleneknek bizonyulnak, a szállást nyújtó rendszer eldugulása lehetetlenné teszi, hogy bármilyen átmeneti lakhatásba kerüljön az ügyfél.

A helyzetet felismerve szükség volt új utak keresésére, alternatív programok kidolgozására, amelyek képesek egy teljesen új szemléletet hozni az ellátásba. Ennek az útkeresésnek az első lényeges állomása volt a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati felhívása, amely hajléktalan emberek lakhatásba jutásának támogatását tűzték ki célul.

Egy olyan program megvalósítására lehetett pályázni, amely nem az intézményes ellátás fejlesztését tűzte ki célul, hanem azt tette lehetővé, hogy hajléktalan emberek lakásba/lakhatásba jutását anyagi eszközzel, illetve személyre szabott segítő munkával próbáljuk elősegíteni, ezáltal kilépve az ellátás eddigi korlátai közül.

2006-ban el is indultak a hajléktalan emberek lakhatásba jutásának támogatását célzó pályázati programok, melyre a Periféria Egyesület is sikeresen pályázott. E program sikerén felbuzdulva pályáztunk a Vodafone Magyarorszáért Alapítványhoz, és a korábban szerzett tapasztalatok alapján indítottuk el az új programunkat. Ez a program is, hasonlóan a Hajléktalanokért Közalapítvány által kiírt pályázathoz, sikeres volt.

Kezdetek

A „hagyományos” lakhatási programok utolsó hónapjaiban, egy csoportfoglalkozás keretében vetődött fel az ügyfelek részéről, hogy szeretnék, hogyha valamilyen formában működne tovább a program. Az elképzelést tettek követték. A Szociális,

Egészségügyi, és Ifjúsági Bizottság a soron következő havi bizottsági ülését Egyesületünk székhelyén tartották. Itt a bizottság lehetőséget adott arra, hogy ügyfeleink közül 2 fő elmondhassa véleményét, tapasztalatait a programmal kapcsolatban. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése akkor az országban egyedülálló módon 2008. januárjában megalkotta a **2/2008. (I. 15.) KGY a szociálisan rászorult hajléktalan személyek részére nyújtható lakhatásukat segítő lakbér-hozzájárulási szolgáltatásról szóló rendeletét.**

A program célja a támogatott lakhatás, és a személyre szabott segítségnyújtás biztosítása önálló életre képes, vagy képessé tehető hajléktalan ügyfelek részére.

A program:

- elősegíti a célcsoport társadalmi beilleszkedését.
- javítja a munkaerő piaci helyzetét
- erősíti az egyén autonómiáját
- csökkenti a hajléktalan léttel járó veszélyeztetettséget
- életmódváltást eredményez
- a lakhatással járó biztonságérzés javítja a segítő munka hatékonyságát (új célok kitűzése és értékek figyelembe vétele a munka során)

A célcsoportot tekintve támogatást kaphattak/kaphatnak:

- Azok az egyedülálló utcán életvitelszerűen élő hajléktalanok, vagy párok, akik önerőből nem képesek lakhatáshoz jutni, illetve lakhatásukat fenntartani, de a program keretében nyújtott támogatással erre képessé tehetők.
- Azok az egyedülálló hajléktalanok, vagy párok, akik hosszabb-rövidebb ideig átmeneti lakhatásban élnek, de annak hosszú távú megtartására a magas bérleti költségeknek köszönhetően külső segítség, illetve támogatás nélkül nem képesek
- Azon ügyfelek, akik éjjeli menedékhelyen, hajléktalanok átmeneti szállásán, vagy családok átmeneti otthonában töltik éjszakáikat.
- Azok az ellátórendszerbe „frissen” bekerülő ügyfelek, akik korábban rendezett lakásviszonyok között éltek, de krízishelyzet miatt elveszítették azt, így az önkormányzati lakbér-támogatási programmal megelőzhető tartós utcai életvitelre való berendezkedésük, vagy a tartós intézményi ellátásba kerülésük.

A program szakmai tartamai:

A lakbértámogatás keretén belül lehetőség van 8000 - 25000 Ft/hó pénzbeli támogatás biztosítására (bérleti díjtól függően), ami az albérlet fenntartásával kapcsolatos költségek (bérleti díj, kaució) megfizetésére költhető, valamint a támogatási időszak alatt személyre szóló segítségnyújtást biztosítunk az ügyfelek számára (esetfelelős szociális munkás) a lakhatás megtartása és a társdalomba történő visszailleszkedés

elősegítése érdekében. A lakbér-hozzájárulást legfeljebb egy évre lehet megállapítani. A megállapított lakbér-hozzájárulást a kérelmező részére kell folyósítani, lakcímre vagy bankszámlára. Igazolni kell, hogy a jogosult a bérleményben lakik (lakcímkártya).

A támogatási időszak alatt a támogatott az alábbiakban részesülhet:

- Rendszeres (havonta) a Bizottság által meghatározott összegű pénzbeli támogatás;
- Személyre szabott segítségnyújtás, folyamatos kísérő tevékenység biztosítása az esetfelelős szociális munkás részéről;
- A lakhatás megtartása, valamint az ezzel kapcsolatos problémák közös megoldása;
- Az Egyesület egyéb szolgáltatásainak igénybe vétele.

Eredmények

Célcsoportunkból adódóan elsősorban természetesen az utcán életvitelszerűen élő hajléktalanokból kerültek ki a programban részt vevők. Emellett természetesen voltak éjjeli menedékhelyen, hajléktalanok átmeneti szállásán, családok átmeneti otthonában lakó kliensek.

2008. óta 33 fő igényelt és kapott támogatást. 4 igénylőnek az elbírálás szakaszában elutasították a kérelmét. Az együttműködési megállapodás megszegése miatt 5 főnek kellett megszüntetni a támogatását. 2016-ban 2 fő, 2017-ben 5 fő, 2018-ban 4 fő, 2019-ben 2 fő részére állapította meg a bizottság a támogatást.

A program során törekedünk arra, hogy az ügyfelek önállóságát minél jobban erősítsük, ezért igyekeztünk abban támogatni őket, hogy az albérletkeresés, és maga a lakhatás fenntartásában minél önállóbbak legyenek, ezzel is erősítve azt, hogy képesek legyenek a támogatási időszak lejártá után is megtartani lakhatásukat. Ennek érdekében támogattuk/támogatjuk, hogy az ügyfelek saját maguk keressenek albérletet, s kössenek albérleti szerződést.

Tapasztalataink szerint általában nem okoz problémát az albérleti szerződés kötése a főbérlet részéről, valamint a tartózkodási hely létesítése is elenyésző számban jelentett/jelent problémát.

A támogatott ügyfeleknél a támogatás ideje alatt szembetűnő fizikai és mentális javulás ment/megy végbe (különösen az utcáról lakhatásba kerülők). Több ügyfélnek sikerült a családi kapcsolataikban eredményt elérni, ezáltal a természetes támogatórendszerét erősíteni.

Tapasztalataink szerint javult a lakhatásba bekerülő ügyfelek munkaerő-piaci helyzete, ugyanakkor az is szembetűnő, hogy a hajléktalan előélettel rendelkező embereknek

lakhatási lehetőségeik érdemi javulását követően is nagyon nehéz munkát találniuk, jellemzően maradnak a szezonális, idény, valamint kisegítő munkák.

Kiesők, okok és következmények

Megállapíthatjuk, hogy a lakbér-hozzájárulási szolgáltatásban részesülők többnyire sikeresen vesznek részt a programban. A támogatásban részesülők sok esetben tudtak annak lejárta után is az albérletben maradni, a támogatás segítségével megszerzett lakhatást megtartani. Van olyan ügyfél, aki korábban a lakbér-támogatási programban volt, jelenleg önkormányzati bérlakásban lakik élettársával együtt.

A szolgáltatásból való kikerülés okai között alkalmanként megjelent az alkoholprobléma. Néhány esetben az együttműködés hiánya, a bérleti díj nemfizetése, vagy az albérletben tanúsított kihívó viselkedés volt oka a támogatás megszüntetésének.

A lakhatás hosszabb távú megtartását nehezítheti, hogy a programba bekerülő, korábban évekig életvitelszerűen utcán élő, szerény jövedelemmel rendelkező ügyfél nehezen tud alkalmazkodni a hirtelen bekövetkező lakhatáshoz, az azzal együtt járó életkörülmény változáshoz. Valószínűsíthető, hogy némely ügyfél esetében a fokozatosság hiánya jelenthet problémát (utcaról lakásba).

A szolgáltatásba ügyfeleink közül viszonylag keveset tudtunk bevonni. Ennek egyik oka az albérleti díjak összege, melyek az elmúlt években jelentősen megnövekedtek. A magas bérleti díj kifizetése az ügyfél jövedelme és a támogatás birtokában is nehéz. Másik ok az, hogy az ügyfelek közül kevés rendelkezik igazolható jövedelemmel, amely olyan mértékű, hogy a bérleti díj kifizetése után a megélhetése is biztosított legyen. A rendszeres szociális járadék vagy a keresetpótló támogatások nem elegendőek ehhez, így csak a munkajövedelemmel rendelkező ügyfelek tudják igényelni a lakbér-hozzájárulási támogatást.

A program adminisztrációja

Albérleti szerződés: Az ügyfél és a főbérlő közötti szerződés megkötésére szolgáló dokumentum

Együttműködési megállapodás: Az ügyfél, az esetfelelős szociális munkás, valamint az Egyesület szakmai vezetője között kötött megállapodás, melyben rögzítjük a felek jogait, kötelezettségeit.

Környezettanulmány: Az esetfelelős szociális munkás által kitöltött nyomtatvány, mely a bérleményre vonatkozó adatokat hivatott rögzíteni.

Lakbér-hozzájárulási kérelem (adatlap): Általános adatokra, jövedelmi helyzetre,

az albérlet paramétereit, fenntartási költségét jellemző kérdésekre kaphatunk választ.

Feljegyzés: Az esetfelelős szociális munkás által írt feljegyzés, melyben többek között javaslatot tesz az ügyfél lakbér-támogatási programban való részvételéhez.

Összegzés

Az önkormányzati lakbér-támogatási szolgáltatással régóta fennálló hiányt sikerült pótolni a hajléktalan embereknek Nyíregyházán. Hangsúlyozandó, hogy a program nemcsak a támogatásban részesülő személyeket, hanem a velük egy háztartásban élőket is érintette. Megállapítható, hogy a programban részt vett 40 fő 60-65%-ában pozitív változás állt be a program lejártja után is, sikerült megtartaniuk az albérletüket. Fontos szerepe juthat a program által a prevenciós munkának is, annak a megelőzésében, hogy az újonnan lecsúszókat még időben ki lehessen emelni az ellátórendszer intézményi keretei közül és kis támogatással újra meg tudjanak kapaszkodni. Az ügyfelek önbecsülésének és önértékelésének javulásában lakhatás kérdésének megoldódása alapvető fontossággal bír, mivel ennek megléte előfeltétele a mentális egészségnek, valamint a munkaerőpiacon való hosszú távú részvételnek. Egészen más lakhatásból érkezni egy munkahelyre és hazatérni utána, mint az utcáról, vagy a hajléktalan-ellátórendszer intézményeiből. Természetesen vannak olyan ügyfelek, akiknek továbbra is az intézményrendszer jelenti majd az egyetlen megoldást, de számuk pontosan e támogatásnak köszönhetően csökkenhet, s ezáltal akár végérvényesen kikerülhetnek az ellátórendszerből.

Nyíregyháza, 2020. január 31.

Dr. Szoboszlai Katalin, elnök

PERIFÉRIA EGYESÜLET
Szociális Szolgáltató Központ
4400 Nyíregyháza, Eötvös u. 1.
Tel.: (42) 504-617 ; 504-618
Adószám: 18705791-15

Periféria Egyesület
Alternatív Napközbeni Ellátás
Szakmai beszámoló 2019.
Pénzügyi elszámolás 1.

A **Periféria Egyesület** ellátási tevékenységként vállalta a gyermekek alternatív napközbeni ellátását, amely a 2019-ben fejlesztő játszóházi foglalkozások, kézműves műhely és komplex mozgásterápia végzésével valósult meg.

Ahhoz, hogy a gyermekprogram működni tudjon 2019-ben is pályázati és önkormányzati támogatásokra volt szükség. Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata ellátási szerződéskeretében támogatja a program működését.

2011. október 11.-én a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal, Szociális és Gyámhivatal Gyámügyi és Gyermekvédelmi Osztálya 2637-15/2011.SZGY iktatószámmal, határozatlan időre szóló Működési engedélyt adott ki a Gyermekek napközbeni ellátása tevékenység folytatásához. A szolgáltató tevékenység formája: a Gyvt.41.§-nak (4) bekezdése alapján nyújtott ellátások. A szolgáltatásnyújtás helye: Nyíregyháza, Huszár tér 5. valamint Nyíregyháza, Kollégium utca 54.

Alternatív napközbeni ellátás területei

Komplex mozgásterápia, csoportos és közösségi szociális munka, prevenció.

Közösségi programjaink keretében a Huszár telepen lévő Görög katolikus Magvető Tanodában szervezett foglalkozásaink sokszínűségét jelzi, hogy a legkisebbektől egészen a felnőtt korosztály érdeklődésére is számot tartottak. Nemcsak hasznos, de változatos, tartalmas szabadidő eltöltési alternatívákat kínáltunk gyermekek, fiataloknak, sőt felnőttek számára egyaránt.

A **Huszár telepen** folytattuk az előző években megkezdett munkát (csocsó klub, játszóház és kreatív műhely), mellyel a telepen élő gyerekek, fiatalok tartalmas szabadidő eltöltését segítettük elő. Ezek azok a tevékenységi körök, amelyek között az egészen kicsi gyermekektől a felnőttekig, mindenki megtalálja a számára leginkább megfelelő elfoglaltságot. A Sója Miklós Görög katolikus Óvoda és Általános Iskola továbbra is lehetőséget biztosított az Egyesületnek a komplex mozgás terápia csoport foglalkozások megvalósítására.

Arany János Gimnázium és Általános Iskola Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézményében és a kollégiumban alternatív napközbeni ellátás keretében játszóházi csoportfoglalkozásokat, kreatív műhelyt és mozgásterápiás foglalkozásokat szerveztünk. Az iskolában, az első félévben a 4. osztály és a kollégiumi csoport, a második félévben 6. osztály és kollégiumi csoport vett részt a foglalkozásokon. Közös munkánk, immár évek óta példaértékű az oktatási intézmények és a civil szervezetek együttműködésének szerteágazó lehetőségeire.

A **Gyermekek Átmeneti Otthona** új helyszíneként jelent meg a nyári szünidő alatt. Alternatívaként hetente kreatív műhelyt és mese klubot valósítottunk meg, az intézmény szolgáltatását igénybe vevő gyermekeknek.

Az alternatív napközbeni ellátás célja, célcsoportja

A program célja:

Hátrányos helyzetű, tanulási, magatartási, kapcsolatteremtési és beilleszkedési problémákkal küzdő gyerekek, fiatalok elérése, problémáik azonosítása, valamint számukra célzott segítségnyújtás.

Ezen belül:

- A foglalkozások folyamatos működtetésével, új szolgáltatások bevezetésével a gyerekek, fiatalok minél szélesebb körben történő elérése és bevonása a programba.
- Az iskolában beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyerekek, fiatalok integrációjának elősegítése, a bennük rejlő képességek előhívása, új nézőpontok, viselkedésmódok megismertetése.
- Tematikus csoportfoglalkozások szervezésével a döntéshozatal, a problémamegoldás, a kommunikációs készségek, az önértékelés, a stressz-kezelés, érdekérvényesítés készségeinek fejlesztése.
- Közösségi, sport és szabadidős foglalkozások szervezése a hasznos szabadidő eltöltési szokások kialakítása, erősítése érdekében.
- A roma gyerekek, fiatalok integrációjának elősegítése, a gyermekek szocializációs esélyeinek javítása.
- A gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében együttműködünk a család és gyermekjóléti, oktatási és egészségügyi intézményekkel és szakemberekkel.

A program célcsoportja

- Óvodás korú gyerekek
- Általános iskolai korosztály
- Szakiskolás, középiskolás fiatalok
- Szülők, nagyszülők

2019. évben az alábbi problémákkal találoztunk a célcsoport vonatkozásában

- tanulási nehézségek
- veszélyeztetett helyzet, hátrányos szociális helyzet;
- magatartási-, beilleszkedési-és, kapcsolatteremtési, kapcsolatkezelési nehézségek;
- önfegyelem, önkontroll, önszabályozás, várakozási tolerancia akadályozottsága;
- szabály és normatartás hiányosságai; együttműködési és indulatkezelési problémák;
- lelki és érzelmi labilitás; kamaszkori nehézségek; életkori -, fejlődési – és aktuális krízisek;
- családi és szülői kapcsolati zavarok;

- cigány származással szemben megjelenő előítéletek;
- korai gyermekvállalásból adódó problémák, megváltozott élethelyzet

Működési területek

Huszár – telep: Sója Miklós Görög katolikus Magvető Tanoda

A Periféria Egyesület a telepen élő gyerekekre irányuló fejlesztő és integrációs programja csoport és közösségépítésre, képességek és készségek fejlesztésére, társas viselkedés többségi normáinak elsajátítására, konfliktuskezelési technikák tanulására, valamint kapcsolatteremtési és beilleszkedési problémák kezelésére fókuszál.

A célcsoport:

- Huszár lakótelepen élő, többségében roma származású gyerekek, fiatalok, szüleik.

Munkánk során leggyakrabban előforduló problémák:

- Hátrányos szociális helyzet miatti nehézségek, lemaradások; szocializációs problémák; tanulási problémák; magatartási, viselkedési, beilleszkedési, kapcsolatteremtési, kapcsolatkezelési nehézségek.

Játszóház

A foglalkozások ideje:

- Tanévben, szombat 10.00-tól 12.00-ig
- Nyáron a szünidőben, péntek 13.00-tól 15.00-ig

A játszóházi foglalkozások heti rendszerességgel, szombati napokon 10 órától valósultak meg a Sója Miklós Görög katolikus Magvető Tanoda közösségi termében. Nyári szünetben, heti egy alkalommal, a kora délutáni órákban került sor a foglalkozásokra. A foglalkozásokat minden esetben fő szociális munkás koordinálta, kiegészülve lelkes és elhivatott önkéntesekkel és közösségi szolgálatos fiatalokkal.

Az alkalmakra a telepen élő családokból érkeztek a gyerekek. A játszóházi foglalkozásokon részt vevők létszáma átlagosan 30 - 60 fő között mozgott. Ez a létszám az év második felében lecsökkent 10 – 30 főre.

A közös játékba időnként a szülők is bekapcsolódtak, elsősorban az anyukák.

A gyerekek korosztályát tekintve az óvodás és kisiskoláskorúak voltak többségben, azonban megfordult foglalkozásainkon az édesanyjával érkező csecsemő és a kamaszkorú fiatal is.

A játszóházban a népszerű társasjátékok mellett fejlesztő- és készségfejlesztő eszközöket is kipróbálhattak a gyerekek. Az eszközök beszerzésénél továbbra is az a törekvésünk, hogy a játékok minél több terület stimulálására legyenek alkalmasak, kiváltképp a nagymozgások és a finommotorika tökéletesítésére, a logikus gondolkodásmód kialakítására

és memória fejlesztésére irányuljanak, illetve segítsék elő a kommunikáció fejlődését, a szókincs bővülését.

Fontos, hogy ebben az életkorban a játék által a gyerekek megtapasztalják a győzelem élményét, de megtanulják elfogadni a vereség, veszteség érzését is, így későbbi élethelyzetekben könnyebben birkóznak meg a hasonló szituációkkal.

Az iskoláskorú gyerekek már szívesen játszanak szókirakóst, memóriafejlesztő és ügyességi játékokat, ezzel szemben a kisgyerekek főként a motorikus játékok segítségével foglalják el magukat, a játszószőnyegen autóznak, babáznak, vagy építőkockáznak.

Tapasztalataink szerint azok a gyerekek, akik rendszeresen részt vettek a foglalkozásokon, javult a magatartásuk, a felnőttek felé tisztelettudóbbakká váltak, fejlődött a kommunikációjuk, megtapasztalták a közös játék élményét, türelmesekké, nyugodtabbakká váltak.

A játék mellett nagy igény van a kreatív sarokra is. A gyerekek és sokszor az anyukák részéről is megfogalmazódik a kérés, hogy készítsünk különféle ajándéktárgyakat, díszeket. Közösén készülve az ünnepekre. Sok esetben ezek később a családtagok megajándékozásánál, illetve a lakások dekorálásánál kapnak szerepet.

A kreatív sarok célja emellett az alkotóképesség, kéz ügyesség fejlesztése, türelemre, pontosságra, kitartásra nevelés. Az óvodások általában színezéssel töltik a rendelkezésükre álló időt, míg idősebb társaik már olyan technikákkal ismerkednek meg, mint a decoupage, vagy az üvegfestés, mely nagy népszerűségnek örvend. Emellett lehetőség nyílik gyöngyfüzésre, dekorgumi figurák-, ajtó- és ablakdíszek készítésére, gipszfigurák-képek festésére is. Varni is megtanítjuk a gyerekeket, hiszen filcből készítünk virágokat, tűpárnát, díszeket.

Problémaként tapasztalható, hogy a gyerekek kevés türelemmel rendelkeznek, egy-egy munkába nagy lelkesedéssel fognak bele, majd rövid idő elteltével és némi próbálkozás után feladják a feladatot. Ebben az esetben a biztatásunk és konkrét segítségnyújtásunk sokat lendít a gyermekek kedvén és hozzáállásán. Az ollóval történő vágásra és vonalkövetés gyakorlására nagy hangsúlyt fektetünk, ugyanis a gyerekek többsége még mindig alulteljesít ezekben a feladatokban. Bár az évek során cserélődnek a gyerekek, az óvodásból iskolás, az iskolásból középiskolás majd felnőtt lett, aki még mindig szívesen visszajár.

Visszatekintve az eddig végzett tevékenységünkre elmondható, hogy fejlődés látható a gyermekek munkájának minőségén, illetve a segítségkérések számán, de az egymással és a felnőttekkel való együttműködés terén is. A foglalkozásokra rendszeresen járók kéz ügyessége javuló tendenciát mutat, azonban szükség van a folyamatos jelenlétre, gyakorlásra. Ezek a pozitív irányú változások nagyban hozzájárulnak a sikeres iskolai munka élményének megtapasztalásához.

Csocsó klub

Célcsoport:

- a telepen élő gyerekek, fiatalok (időnként felnőttek)

A foglalkozások ideje:

- Tanévben, szombat 10.00-tól 12.00-ig
- Nyári szünetben, péntek 13.00-tól 14.30-ig

A foglalkozásokra szombat délelőttönként, kéthetente került sor, a játszóházi foglalkozásokhoz igazodva. A fiatalok körében hamar nagy népszerűsége lett a játéknak. Igyekszünk úgy alakítani a játék menetét, hogy minden korosztály, illetve mindkét nem képviselői lehetőséghez jussanak egy adott foglalkozás ideje alatt.

A játékosokat minden esetben egy felnőtt segítő felügyeli, mert hamar nyilvánvalóvá vált, hogy ez a játék heves érzelmeket, harcias indulatokat generál, még a legszelídebb gyerekek körében is. A lányok eleinte csak messziről nézegették az asztalt, és a játékot, aztán biztatásunkra a merészebbek próbát tettek. A fiúk ezt nem nézték jó szemmel, élesen kirajzolódott az a nézet, hogy ez a fiúk játéka, lányoknak nincs keresnivalója benne. Nem értették, hogy miért szorgalmazzuk a közös játékot. Bár néhány hét alatt sikerült elérni, hogy az ellenállás megszűnt, és a gyerekek elfogadták egymás társaságát, de időről időre fellángolnak az ellentétek, főleg, ha új gyerekek érkeznek a csapatba.

Komplex mozgásterápia a tanulási zavarok megelőzéséért és kezeléséért

A terápiát, amellyel dolgozunk, Carl Henry Delacato neurológus dolgozta ki, és Kulcsár Mihályné fejlesztett tovább. A módszerrel megelőzhető, illetve jelentős mértékben csökkenthető a gyermektanulási nehézségei. Elméleti alapja, hogy a mozgásfejlődés szoros kapcsolatban áll az idegrendszer éréseivel. A gyermek mozgásának és észlelésének fejlődése egy-egy életszakaszban a központi idegrendszer egy-egy meghatározott területének irányítása alatt áll. Ha a mozgásfejlődés bármelyik szakasza kimarad (gurulás, kúszás, mászás) vagy nem gyakorlódik be eléggé (túl korán feláll vagy jár a gyermek), a kapcsolódó érzékelő és irányító központok nem fejlődnek vagy differenciálódnak megfelelően. Így a jövőben kialakulhatnak tanulási és/vagy viselkedési nehézségek, ezért a mozgásterápiának kiemelkedő jelentősége van e problémák megelőzésében és kezelésében. Az idegrendszer egy-egy területének fejlettségéről az elemi mozgások tájékoztatnak (kúszás, mászás, járások, ugrások, fejemelgetés háton és hason fekvésben stb.). A kidolgozott terápia lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy a mozgás szintjén újra éljék életüknek egy korábbi szakaszát. Ezzel az érésben elmaradt területek lehetőséget kapnak a deficitek ledolgozására. A terápia tartalmazza az elemi mozgások gyakorlatsorait mellett a térérzékelés, az egyensúlyérzék, a finommozgások fejlesztésének mozgássorait. Hatására az iskolai teljesítmény javulhat, a gyermek mozgása összerendezettebbé válik, ügyesebb lesz, ezáltal növekszik az önbizalma is.

Legfőbb alkalmazási területek:

- Figyelem és koncentráció zavarai
- Tanulási nehézségek problémaköre (olvasás, írás, számolás)
- Lemaradt mozgásfejlődés
- Térérzékelés zavara, nehéz tájékozódás
- Bizonytalan kézdominancia
- Megkésett beszédfejlődés, beszédhibák
- Beilleszkedési nehézségek
- Észlelés zavara: látás, hallás, mozgás, tapintás

A vizsgálat és a mozgásterápia folyamata

A terápiát az első osztályos gyerekekkel végeztük, szeptemberben folytatva, a már óvodai nagycsoportban megkezdett folyamatokat. A terápia tervezése minden gyermeknél a mozgásvizsgálat során kapott eredmények összesítése és kiértékelése alapján történt. A vizsgálat eredményeként elkészített fejlesztési terv alapján 8-10 mozgásos feladatból álló

gyakorlatsort dolgoztunk ki, majd heti rendszerességgel gyakoroltuk csoportos formában. A mozgássor a következő területek fejlesztését célozta: térérzékelés, egyensúlyérzék, elemi mozgások (kúszás, mászás, gurulás, guggolás, forgás, lábujjhegyen - sarkon járás, szökdelés), dominanciák, téri irányok, szem-kéz koordináció, keresztcsatornák működése, finommozgások, nagymozgások-, finommozgások koordinációja. A gyakorlatok egymásra épültek, az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladtak. Az adott területen egy-egy feladatot addig gyakoroltunk, amíg hibátlanul, könnyedén ment és csak azután léptünk tovább a következő feladatokra. A tanárnők a mozgásfejlesztő csoporton a gyerekek megtanított mozgásokat, napi rendszerességgel gyakorolták (10 – 15 perc).

Célcsoport:

- Általános iskolai korosztály (7 – 9 éves)
- Óvodáskorosztály

A csoportos terápia keretében 2019. év első felében összesen 60 gyerekekkel foglalkoztunk, mindannyian hátrányos szociális körülmények között élnek és többnyire roma származásúak.

A foglalkozások ideje:

- **Iskolában:**
 - Csütörtök 15:00 – 16:00
- **Óvodában:**
 - Hétfő és kedd 10:00- 11:30

Az általános iskolai célcsoport körében tapasztalt problémák

Megjelennek náluk a szocializációs hiányosságok, magatartási problémák, az alacsony várakozási tolerancia, a nehézkes önszabályozás, szabálytudat, szabálytartás. Alapvetően izgó-mozgó, impulzív gyerekek, akik az indulataikat, ösztönös késztetéseiket nem képesek kontrollálni. Folyamatos nyugtalanság, túlmozgás jellemző rájuk. Konfliktusaikat leggyakrabban verekedéssel oldják meg, melyben egyrészt szerepe van a saját habitusnak, élénk vérmérsékletnek, magas feszültség szintnek, másrészt az otthonról hozott mintáknak. Mindannyian tanulási problémákkal is rendelkeznek, figyelmük nehezen rögzíthető, a külső ingerek azonnal elvonják a tanulástól.

Nagymozgások összerendezetlenek, nem tudják igazán irányítani a testüket. Finommozgások koordinálatlanok, többségüknél rossz a ceruzafogás. Nehézséget okoz a különböző ingerek átfordítása, pld. tollbamondás után írni. Nehéz az olvasás, gyenge a helyesírás, nehézséget okoz a tanórán figyelni.

A gyerekekkel folytatott terápiás munka folyamatának, hatásainak összefoglalása

A csoportos terápia során alapvető fontosságú azon viszonyok kialakítása, amelyben a gyermek leginkább meg tud nyilvánulni, és őszintén ki tudja fejezni vágyait, gondolatait, érzéseit.

Először fejlesztettük a térérzékelést, az egyensúlyérzékletet, az elemi mozgásokat, az érzékszervi működéseket. Meglapozhattuk a dominanciákat, a finommozgásokat, a testsémát. Fontos volt az elemi mozgások összerendezettsége, ezért gyakoroltuk a kúszást, mászást,

lábujjhegyen és sarakon járást, guggolást, szökdelést, fej emelgetését hason és háton fekvésben. E mozgások pontatlan kivitelezése összefüggésben van az idegrendszer érettségével, ami megnehezíti az olvasást és az írást. Az egyensúlyi rendszer biztonságos működése, statikus és dinamikus egyensúly fejlesztése kiemelten fontos a tanulási nehézségek és a magatartási problémák kezelése szempontjából. A vesztibuláris ingerek (forgás, pörgés) fokozatosan emelkedő aktivitásemelkedést eredményeznek, ezáltal a túlmozgás csökken, a figyelem fokozódik. Lényeges, hogy belülről fakadó fékező és irányító erőket építsünk ki, az önuralom fejlesztése érdekében.

A csoportos terápia folyamata zökkenőmentesen haladt, a gyerekek örömmel vesznek részt a foglalkozásokon. Lelkesen, motiváltan érkeztek, a mozgásbeli sikerélmények hatására egyre inkább erősödött az önbizalmuk.

Az óvodai célcsoportnál fejlesztésre szoruló területek

Téri irányok, szem-kéz koordináció, azonosság – különbözőség felismerése, térérzékelés, taktilis érzékelés, egyensúlyérzék, elemi mozgások, nagymozgások-, finommozgások koordinációja, keresztcsatornák működése, emlékezet, testséma, dominanciák rendezése, fejlesztése, figyelemkoncentráció.

Lényegét tekintve ez a terápia mozgással történő idegrendszeri fejlesztés, melynek célja, hogy megtanítsa a gyerekeket az érzékek szervezésére és az ezekre adott hatékony mozgásválasz kivitelezésére. A fejlesztő gyakorlatok egymásra épülnek, az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladnak. Az adott területen egy-egy feladatot addig gyakorolunk, amíg hibátlanul, könnyedén megy és csak azután lépünk tovább a nehezebb feladatokra. A feladatok nagy része játékos, általában mondókával, vagy dallal kísérjük a mozgást. Mozgásfejlesztő csoportunk az iskolára való felkészítést szolgálja, azoknak az alapképességeknek a fejlesztését, amelyek megléte, fejlettsége elősegíti a tanulás sikerességét.

- Az író-rajzoló mozgásokhoz fontos a vállak, könyök, csukló, ujjak laza, pontos közreműködése, a pontos finommozgások. A jól irányítható kéz előfeltétele az írástanulásnak. Gyakorlataink a vállöv, csukló, ujjak mozgékonyágát függetlenségét támogatják: tehát a kéz és az ujjak ügyességét, a kézizmok lazaságát, a kéz és karmozgások pontosságát, a kezujjak megfelelő együttműködését, a biztos kézdominanciát.

- Elemi mozgások összerendezettség: kúszás, mászás, lábujjhegyen járás, sarkon járás, külső talpélen járás, guggoló járás, szökdelés páros és egy lábon, indián szökdelés, fej emelgetése háton és hason fekvésben.

- Keresztcsatornák jó működése biztosítja, hogy a gyerek egymástól függetlenül tudja mozgatni a végtagjait: a kéz, a láb, a fejbiccentő izmok és a mimikai izmok mozgásainak függetlenítésére irányuló feladatok.

- Fontos, hogy a gyerekek ismerjék a saját testüket, és biztonsággal tudjanak tájékozódni rajta: ismerje a testrészei nevét, ujjai nevét, helyét, stabil testsémával rendelkezzenek. A világot saját magunkhoz képest tudjuk bemérni, ha ez pontatlan, minden bizonytalanná válhat. Ezzel összhangban fejlesztjük a térirányok felismerését: a jobb – bal, fent – lent, elől – hátul elkülönítése.

- A jól rögzíthető és tartós figyelem elengedhetetlenül fontos az iskolában. A gyerekek nagy része figyelemkoncentrációs zavarral küzd, amely nagyon megnehezíti az ismeretszerzést. Ez a tünet gyakran együtt jár súlyos magatartási és beilleszkedési problémákkal. Gyakorlatainkkal igyekszünk kialakítani a megfelelő önkontrollt, amelyben a gyermek képes egy kitűzött cél, megoldandó feladat érdekében a figyelemét,

gondolkodását és motoros tevékenységét optimálisan beállítani. Fontos, hogy megtanulják: minden cselekvésnek van eleje, lefolyása és vége.

- Mozgásos feladatainak a megfelelő egyéni aktivációs szint megtalálását segítik. A gyerekekre jellemző, hogy hamar begyorsulnak, viselkedésük kontrollálatlanná válik, és ekkor már képtelenek visszafogni, szabályozni magukat. A sok és rosszul strukturált inger túlfuttatja a szervezet aktivációs szintjét, ezért még kevésbé szervezett a viselkedésük.

- A foglalkozásaink előre haladtával egyre inkább sikerrel végzünk relaxációs gyakorlatokkal. Ezek a pihenést célzó gyakorlatok a szándékos elengedettség létrehozásával hatnak, miközben elősegítik a figyelem befelé fordulását.

A gyerekekkel folytatott mozgásfejlesztés hatásai

A tornateremben végzett csoportmunka játékos, de határozott légkörben, sokmozgásos és pszichés élménnyel történik. A fejlesztés folyamán bevezetett szabály és normarendszer következetes és egységes, a gyerekek megtanulják a szabályok betartását, energiáik szabályozását. A szenzoros fejlesztés elősegíti az iskolaérettséget biztosító készségek kialakulását és stabilizálódását. A gyerekek mozgásos válaszai egyre összetettebbekké válnak, a csoportokban a gyerekeknek kb. fele képes a bonyolultabb mozgástervezéseket kivitelezni. Minden gyerek egyensúlyérzéke intenzíven fejlődik. Pozitívan alakul a gyerekek állóképessége, hajlékonysága, mozgáskoordinációja és általános mozgáskultúrája. Fejlődik és érik a motoros kreativitásuk. A sikeres és örömteli mozgás növeli a gyerekek önbizalmát, kompetenciáját („képes vagyok rá” élmény). Javul a térbeli tájékozódásuk, ritmusérzékük, tartós figyelmük, hamarabb alakul ki a lateralitás. Fejlődik az együttműködési képességük, norma és feladattudatuk. Mozgásos feladatainkat az óvodapedagógusok gyakorolják a gyerekekkel az óvodai hétköznapok során, amelynek hatására látványos a gyerekek fejlődése.

Arany János Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézménye

A Szőlőskerti Iskolában a következő szolgáltatásokat, foglalkozásokat valósítottuk meg az elmúlt évben:

- Fejlesztő játszóház és kreatív műhely
- Komplex mozgásterápia a tanulási zavarok megelőzéséért és kezeléséért

Fejlesztő játszóház

A játszóházban a szociális munkások, pedagógusok, önkéntes segítők széleskörű eszköztárral fogadják a belátogatókat és az életkornak megfelelő tevékenységekkel foglalkoznak, játszanak a gyerekekkel, fiatalokkal.

A fejlesztő játszóházi foglalkozások az iskolai szabadfoglalkozások idején valósultak meg. Erre az osztályfőnököktől kaptunk lehetőséget. A foglalkozás időtartama 45 perc. Heti szinten az első félévben négy alkalommal, kedden (2*45 perc), szerdán és pénteken. A második félévben kedden, szerdán, csütörtökön (2*45 perc) és pénteken (1*45) vehetnek részt a gyerekek a foglalkozáson. A kollégiumban minden héten az első félévben, szerdán délután 16:30 – 19:30 óráig a második félévben Kedden 15:30 – 17:30 - ig. kreatív műhelyt tartottunk. Minden korcsoport számára a saját képességeiknek megfelelő feladattal kedveskedtünk. Az olló helyes használata, illetve helyes használata is előtérbe helyeződött, ami a finommotorika fejlődésének szempontjából lényeges. Fontosnak tartjuk egy olyan egységes normarendszer kialakítását, melyben azonos elvárásokkal szembesülnek a gyerekek. A megengedő, baráti, bizalmi légkörben is szükség van a szabályokra, határookra, hogy egymás és a játékok épségére, a környezet tisztaságára is vigyázzanak a játszóház használói.

A kreatív műhely célja a kreativitás, kézügyesség fejlesztése, türelemre, pontosságra, kitartásra nevelés. Első osztálytól kezdve már olyan technikákkal ismerkednek meg a gyerekek, mint a decoupage, vagy az üvegfestés, mely nagy népszerűségnek örvend. Emellett lehetőség nyílik gyöngyfüzésre, dekorgumi figurák-, ajtó- és ablakdíszek készítésére, gipszfigurák-képek festésére is.

Problémaként tapasztalható, hogy a gyerekek kevés türelemmel rendelkeznek, egy-egy munkába nagy lelkesedéssel fognak bele, majd rövid idő elteltével feladják a feladatot. Ebben az esetben a biztatásunk és konkrét segítségnyújtásunk sokat lendít a gyermekek kedvén és hozzáállásán. Az ollóval történő vágásra és a vonalkövetés gyakorlására nagy hangsúlyt fektetünk, ugyanis a gyerekek többsége alul teljesít ezekben a feladatokban.

Komplex mozgásterápia a tanulási zavarok megelőzéséért és kezeléséért

A terápia tervezése minden gyermeknél a mozgásvizsgálat során kapott eredmények összesítése és kiértékelése alapján történt. A vizsgálat eredményeként elkészített fejlesztési terv alapján 8-10 mozgásos feladatból álló gyakorlatsort dolgoztunk ki, majd heti rendszerességgel gyakoroltuk csoportos formában. A mozgássor a következő területek fejlesztését célozta: térérzékelés, egyensúlyérzék, elemi mozgások (kúszás, mászás, gurulás, guggolás, forgás, lábujjhegyen - sarkon járás, szökdelés), dominanciák, téri irányok, szem-kéz koordináció, keresztcsatornák működése, finommozgások, nagymozgások-, finommozgások koordinációja. A gyakorlatok egymásra épültek, az egyszerűbbtől a bonyolultabb felé haladtak. Az adott területen egy-egy feladatot addig gyakoroltunk, amíg hibátlanul, könnyedén ment és csak azután léptünk tovább a következő feladatokra. A tanárnők a mozgásfejlesztő csoportnak a gyerekek megtanított mozgásokat, napi rendszerességgel gyakorolták (10 – 15 perc).

A terápiát az első osztályban kezdtük el. A közösség kiépítése ekkor formálódik, és ehhez társulnak az enyhe magatartási problémák. Az osztályban van kollégista és átmeneti otthonban élő gyermek is, velük nehezebb dolgozni. A terápia módszerei hatással vannak a gyermekek fejlődésére. A gyermekek között van enyhe magatartási- és beilleszkedési problémával küzdő. Az osztályközösség jónak mondható, a terápia által lényegesen javultak képességeik, és az egymás elfogadása is érezhetően kedvezően alakult.

Gyermekek Átmeneti Otthona

A **Gyermekek Átmeneti Otthona Nyíregyháza – Nyírszőlősön** működik. Gyermekek Átmeneti Otthonának célja, hogy teljes körű ellátást biztosítson a krízishelyzetbe került és számos más problémával küzdő gyermekek számára, ezzel is megelőzve a családból való kikerülésüket. Az Átmeneti Otthon több szempontból is illeszkedik a Periféria Egyesület gyermekprogramjához, mivel a Nyírszőlősi Iskola részét képezi így felvettük velük is a kapcsolatot. A 2018/2019-es tanévet lezárva, a nyári szünidő alatt foglalkozásokat tartottunk. A részt vevők szám változó volt, 6-15 fő közé esett. A gyermekek összetétele kor és nemük szerint vegyes volt, óvodástól a középiskolásig. Az együttműködés a két szervezet között zökkenőmentesen zajlott, és június végétől augusztus közepéig minden héten, kedden és csütörtökön kézműves foglalkozást vagy meseklubot tartottunk. A kreatív műhely célja az alkotóképesség, a kézügyesség fejlesztése, türelemre, pontosságra, kitartásra nevelés. Az óvodások általában színezéssel, míg idősebb társaik már olyan technikákkal ismerkednek meg, mint a decoupage, vagy az üvegfestés, mely nagy népszerűségnek örvend. Emellett lehetőség nyílik gyöngyfűzésre, dekorgumi figurák-, ajtó- és ablakdíszek készítésére, gipszfigurák-képek festésére is.

Problémaként tapasztalható, hogy a gyerekek türelmetlenek, egy-egy munkába nagy lelkesedéssel fognak bele, majd rövid idő elteltével, ha nem az előzetes elképzelés szerint haladnak, akkor könnyen feladják. Ebben az esetben a biztatásunk és konkrét segítségnyújtásunk sokat lendít a gyermekek kedvén és hozzáállásán. A gyerekekkel és az intézmény dolgozóival is nagyon jó kapcsolatot alakítottunk ki.

Nyíregyháza, 2020. január 31.

Dr. Szoboszlai Katalin, elnök

PERIFÉRIA EGYESÜLET
Szociális Szolgáltató Központ
4400 Nyíregyháza, Eötvös u. 1.
Tel.: (42) 504-617 ; 504-618
720 570 1 15

Gyermekek Átmeneti Otthona

A **Gyermekek Átmeneti Otthona Nyíregyháza – Nyírszőlősön** működik. Gyermekek Átmeneti Otthonának célja, hogy teljes körű ellátást biztosítson a krízishelyzetbe került és számos más problémával küzdő gyermekek számára, ezzel is megelőzve a családból való kikerülésüket. Az Átmeneti Otthon több szempontból is illeszkedik a Periféria Egyesület gyermekprogramjához, mivel a Nyírszőlősi Iskola részét képezi így felvettük velük is a kapcsolatot. A 2018/2019-es tanévet lezárva, a nyári szünidő alatt foglalkozásokat tartottunk. A részt vevők szám változó volt, 6-15 fő közé esett. A gyermekek összetétele kor és nemük szerint vegyes volt, óvodástól a középiskolásig. Az együttműködés a két szervezet között zökkenőmentesen zajlott, és június végétől augusztus közepéig minden héten, kedden és csütörtökön kézműves foglalkozást vagy meseklubot tartottunk. A kreatív műhely célja az alkotóképesség, a kézügyesség fejlesztése, türelemre, pontosságra, kitartásra nevelés. Az óvodások általában színezéssel, míg idősebb társaik már olyan technikákkal ismerkednek meg, mint a decoupage, vagy az üvegfestés, mely nagy népszerűségnek örvend. Emellett lehetőség nyílik gyöngyfüzésre, dekorgumi figurák-, ajtó- és ablakdíszek készítésére, gipszfigurák-képek festésére is.

Problémaként tapasztalható, hogy a gyerekek türelmetlenek, egy-egy munkába nagy lelkesedéssel fognak bele, majd rövid idő elteltével, ha nem az előzetes elképzelés szerint haladnak, akkor könnyen feladják. Ebben az esetben a biztatásunk és konkrét segítségnyújtásunk sokat lendít a gyermekek kedvén és hozzáállásán. A gyerekekkel és az intézmény dolgozóival is nagyon jó kapcsolatot alakítottunk ki.

Nyíregyháza, 2020. január 31.

Dr. Szoboszlai Katalin, elnök

PERIFÉRIA EGYESÜLET
Szociális Szolgáltató Központ
4400 Nyíregyháza, Eötvös u. 1.
Tel.: (42) 504-617 ; 504-618